

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

Sava Kranj

10. JULIJ 1974

ŠTEVILKA 11-12 — XIV

Poslovanje delovne organizacije

V prvih petih mesecih letošnjega leta je delovna organizacija kot celota proizvedla 13.976 ton izdelkov, kar je v primerjavi z enakim obdobjem lani povečanje proizvodnje za 7,6 odstotkov, medtem ko vrednost prodanih izdelkov znaša preko 358 milijonov dinarjev.

Kljub razmeroma ugodni realizaciji glede na proizvedeno količino, pa z doseženim poslovnim uspehom nikakor ne moremo biti zadovoljni. Neugodne gospodarske razmere, ki smo jih beležili že v drugi polovici preteklega leta in so znatno vplivale na zmanjšanje akumulacije že v letu 1973, so v letošnjem letu še intenzivnejše. Razmeroma ugodna količinska prodaja predvsem izdelkov pnevmatike gre na račun nizkih prodajnih cen teh izdelkov, kajti v tem obdobju za omenjeno grupo proizvodov še nimamo usklajenih prodajnih cen. Prav to pa je neposredni vzrok nedoseganja predvidenih poslovnih učinkov in s tem znaten upad reproduktivne sposobnosti delovne organizacije. Kolikšne so podražitve in s tem povečanje stroškov reprodukcijskega materiala nam najbolj nazorno kaže naslednji pregled.

	Stroški materiala za 1 kg izdelkov	index	Prodajna cena za 1 kg izdelkov	index
leto 1972	9,58	100	23,03	100
leto 1973	11,91	124	24,88	108
I-V 1974	16,14	168	26,85	116

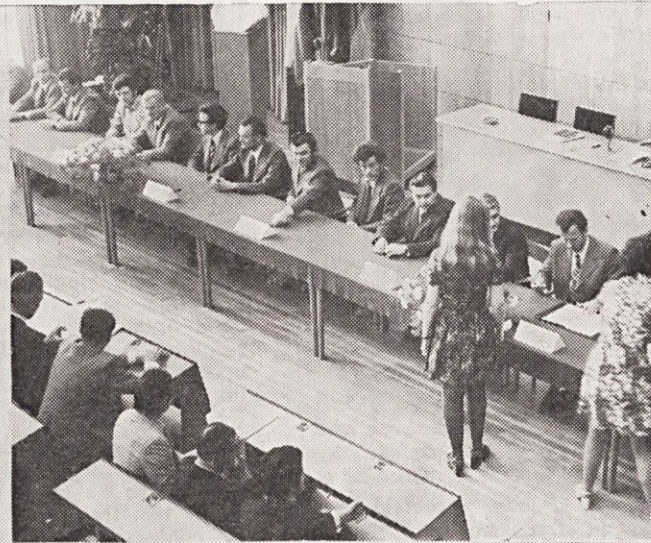
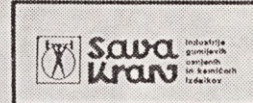
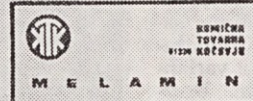
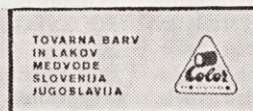
Pri tem pa moramo pripomniti, da so se v zadnjem času znatno povečali tudi ostali materialni stroški (energija, storitve, prevozi itd.) in obveznosti iz dohodka (zakonske, pogodbene — prispevki za financiranje splošne in skupne porabe).

V mesecu aprilu letos so bile usklajene cene nekaterim skupinam izdelkov (klinasti jermeni, transportni trakovi, cevi itd.), kar predstavlja le 15 odstotkov proizvodnega asortimana delovne organizacije. Za ostalih 85 odst. t. j. avto in velo pnevmatika ter umetno usnje pa še nimamo korigiranih cen. Popolnoma razumljivo je, da ob tolikšnem povečanju stroškov napram malenkostnemu povečanju cen gotovim izdelkom (indeks 116 merjen na leto 1972), kljub povečanju produktivnosti, intenzivnemu izkoriščanju kapacitet, izboljšanju kvalitete izdelkov, delovna organizacija ne dosega akumulacije, ki je neobhodna za ohranitev normalne reprodukcijske sposobnosti.

V prvih petih mesecih letošnjega leta znašajo odmiki od stalnih cen materiala preko 62 milijonov dinarjev, kolikor smo tudi predvidevali v gospodarskem načrtu 1974. Znatno so porastli odmiki od cen v mesecu maju, in sicer 20 milijonov dinarjev, medtem ko so bili v prvih štirih mesecih odmiki poprečno 10 milijonov dinarjev na mesec. Manjši odmiki v prvem kvartalu so bili zaradi porabe materiala iz zalog nabavljenega v lanskem letu. Zato v naslednjih mesecih pričakujemo dinamično odmikov na višini majskih, in v kolikor ne bo prišlo do uskladitve prodajnih cen pnevmatike in umetnega usnja, še nadalje slabšanje poslovnega rezultata delovne organizacije. Pri tem pa se moramo tudi sami v polni meri angažirati, da izkoristimo vse notranje rezerve in se s tem približamo optimalnemu doseganju poslovnega uspeha v danih razmerah (racionirana poraba surovin, zamenjava materiala s substituti, izboljševanje kvalitete izdelkov, iskanje cenejših nabav, zmanjševanje splošnih stroškov, delovna in tehnološka disciplina itd.).

Poleg neugodnih gospodarskih razmer, v katerih poslujemo v tem letu, pa moramo omeniti tudi zelo pereč problem, ki ga tudi močno občutimo v zadnjem času, t.j. pomanjkanje delovne sile. Deficitarnost delovne sile v kranjskem industrijskem bazenu je že dalj časa izredno močna, tega se tudi v našem podjetju vse bolj zavedamo, saj smo v tem obdobju prav zaradi pomanjkanja delovne sile v TOZD tovarna avtopnevmatike dosegli manjšo proizvodnjo kot bi jo lahko s ozirom na možne kapacitete.

(Nadaljevanje na 13. strani)

V sredo, 3. julija je bil podpisan samoupravni sporazum o ustanovitvi sestavljene organizacije združenega dela POLIKEM in 1. seja delavskega sveta. Več v naslednji Savi.

Konstituirana je republiška sindikalna konferenca delavcev kemične industrije Slovenije

V preteklem mesecu se je na osnovi delegatskih razmerij uspešno končalo konstituiranje sindikata na nivoju temeljnih organizacij, delovne organizacije in občine.

Ta proces se je začel tudi na nivoju republike in bo zaključen v zveznem merilu.

Vse člane kolektiva obveščamo, da se je dne 7. junija t. l. konstituirala republiška sindikalna konferenca delavcev kemične industrije Slovenije. Pred reorganizacijo organizacije sindikata in Zveze sindikatov Slovenije je to področje dela urejal republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva s komisijo za kemijo.

Informacija o tem je za vse nas pomembna, ker smo se na ta način vključili v Strokovni sindikat v okviru Združenja kemične industrije Slovenije, katerega član je tudi naš kolektiv. Delavci tega združenja, ki šteje preko 20.000 članov, smo po delegatskem principu ustanovili svoj strokovni sindikat, prek katerega bomo lažje in učinkoviteje zagotovili svoj razvoj in napredek dejavnosti kemične industrije Slovenije, še posebej pa razvoj bazične

poslovnika je natanko opredeljen tudi rok dostave gradiva delegatom, in sicer najmanj 14 dni pred sejo, da se kot delegati o vseh pomembnejših problemih posvetujejo s članstvom osnovne organizacije sindikata in tako uresničijo svoje delegatsko poslanstvo.

Osvojeno je tudi načelo, da konferenca praviloma sklepa soglasno in le v izjemnih primerih po principu glasovanja.

Poslovník predpisuje, da v sklepih mora biti predpisan izvajalec sklepov in rok za izvedbo sklepov.

Program dela republiške sindikalne konference kemične industrije temelji na programski usmeritvi, sprejeti na III. kongresu Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, sklepih 4. konference Zveze sindikatov Slovenije, programov dela zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije in na programskih nalogah drugih družbenopolitičnih organizacij in organov.

Našteti želimo le osnovne naloge iz začrtanega programa dela:

I. Uresničevanje ustavnih določil

1. Vključevanje v vsebinsko izgrajevanje TOZD in v samoupravno sporazumevanje TOZD.

2. Sodelovanje pri oblikovanju samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke.

3. Sodelovanje in razvijanje delegatskega sistema na vseh ravneh.

4. Uveljavljanje in razvijanje samoupravne delavske kontrole na vseh ravneh.

II. Ukrepi za stabilen razvoj gospodarstva

1. Spremljanje uresničevanja glavnih smernic družbenoekonomskega razvoja, opredeljenih v srednjeročnem programu.

2. Vzpodbujanje in sodelovanje pri združevanju dela in sredstev temeljnih organizacij združenega dela (integracijski procesi).

3. Spremljanje in ocenjevanje gospodarskih gibanj in ukrepov za zagotovitev delovanja enotnega trga v Jugoslaviji.

4. Spremljanje izvajanja protinflacijskih programov v temeljnih organizacijah in organizaciji združenega dela.

5. Sodelovanje pri razvijanju in organiziranju inventivne dejavnosti (novatorstvo, racionalizatorstvo) na vseh ravneh.

III. Družbeni standard in socialna varnost delavcev

1. Angažiranje konference, da ukrepi za stabilizacijo gospodarstva ne bodo prizadeli dosežene življenjske ravni delavcev, zlasti delavcev z najnižjim osebnim dohodkom, določanja razponov osebnih dohodkov, sredstev za osebno in skupno porabo itd.

2. Aktivnost za učinkovito poklicno usmerjanje, izobraževanje in pospešeno organiziranje poklicnih izobraževalnih skupnosti.

3. Obravnavanje stanovanjske politike v organizacijah združenega dela.

4. Obravnavanje športne rekreacije in delavskega turizma v organizacijah združenega dela.

5. Prizadevanje za izboljšanje pogojev dela.

IV. Organiziranost sindikalne organizacije

1. Opredelitev mesta in vloge sindikata v statutih in samoupravnih sporazumih temeljnih organizacij združenega dela in organizaciji združenega dela.

2. Uveljavitev in utrjevanje nove organiziranosti sindikatov na vseh ravneh.

3. Izobraževanje delegatov za delo v sindikatu.

4. Sodelovanje pri izgrajevanju ostalih oblik organiziranja sindikatov.

Iz priloženega programa se da razbrati, da je obsežen, vendar v nadaljnji razčlenitvi dovolj stvaren, da ga bomo lahko uresničili in s tem pa uresničili pglavitni nalogi:

— vsestranska skrb za zaposlene delavca v okviru Kemične industrije Slovenije,

— uresničitev načel delegatskega sistema kot temeljnega izhodišča samoupravne socialistične ureditve, v kateri delavski razred mora odločiti o rezultatih svojega dela.

Razprava na konferenci je povsem potrdila program dela, poudarila je, kako pomembna so zlasti:

— prizadevanja za integracijske procese povezovanja,

— skupno dogovarjanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov,

— skupne akcije za poenotenje izobraževalnega sistema za potrebe kemične industrije,

— stremljenja po izgradnji bazične kemije kot osnove za nadaljnji razvoj.

Jože Copek

Jože Copek

kemije, ki je bil v preteklosti preveč na stranskem tiru.

Konferenca se je na svojem ustanovnem zboru konstituirala (izvolila predsedstvo, ustanovila aktiv mladih delavcev, izvolila delegata za predsedstvo Zveze sindikatov Slovenije in delegata v predsedstvo aktiv mladih delavcev Slovenije), sprejela poslovnik in program dela.

Naša delovna organizacija ima kot ena izmed večjih delovnih organizacij v sklopu Združenja kemične industrije Slovenije v konferenci dva delegata, in sicer: Renata Jan in Jože Copek; ob konstituiranju pa je bil v 9-člansko predsedstvo izvoljen tudi en naš delegat tov. Jože Copek.

Glede poslovnika konference velja omeniti, da dosledno upošteva delegatski princip dela in kot tak ob glasovanju oz. sklepanju ne pozna več vzdrževanja. To pomeni, da delegati morajo biti opredeljeni do vsakega obravnavanega problema z »za« ali »proti«, oziroma da se mora izvršiti usklajevalni postopek pri odločanju.

Organizacija samopomoči!

Na pobudo sindikalne organizacije je bila v Savi leta 1960 ustanovljena organizacija samopomoči. V začetku je s skromnimi sredstvi pomagala članom kolektiva pri nastalih finančnih težavah.

Iz leta v leto je bilo več Savčanov, ki so spoznali praktičnost samopomoči, zato je bilo vedno več tistih, ki so v sklad dajali vsak mesec; v tem trenutku je v njej skoraj polovico Savčanov (1590).

V prvem polletju letos se je na novo včlanilo 213 delavcev. Tov. Stane Rotar, ki je že precej let predsednik komisije, ki razdeljuje samopomoč, mi je dejal: »Organizacija samopomoči je uspešna varianta varčevanja in pomoči. Brezobrestno posojilo je že mnogim članom pomagalo iz zadrege, ko so se znašli v nepredvidenih denarnih težavah«.

V letošnjem letu smo v prvih petih mesecih ugodno rešili 422 prošenj za posojilo iz sklada organizacije samopomoči. Ker smo tik pred dopustom, tako kot vsako leto, pričakujemo znatno višje število prosilcev. Navadno v takih koncah nastopijo manjše težave, ko vsem prosilcem ne moremo ustreči.

Trudimo se, da denar razdelimo pravično. Poleg težav, ki se pojavijo v »špicah«, otežkoča naše delo fluktuacija delavcev. Večina na novo zaposlenih želi dobiti posojilo takoj in čimveč. Med njimi je tudi

nekaj takih, ki kmalu zapuste podjetje. Skoraj vedno je težko dobiti nazaj denar, ki so si ga sposodili.

Želimo, da bi bilo v organizacijo samopomoči včlanjenih še več naših delavcev. S tem bi povečali

sklad, ta pa bi omogočal, da bi dobil samopomoč praktično vsakdo, ki bi zanjo zaposil. Po novem pravilniku bo že v drugem polletju mogoče dobiti do 3000 din.

Vsi, ki prebirate te vrstice, a še niste člani organizacije samopomoči: vpišite se! Morda bo že jutri pred vami nepredvideni izdatek.

L. M.

V naslednji številki bomo objavili naš razgovor s sodelavcem, ki ga pod zaščitno obleko težko prepoznamo, opravlja pa zahtevno in odgovorno delo za nemoteno proizvodnjo v oddelku prevleke valjev

Naš razgovor

Kaj berete, kam na dopust. vi in sindikat

S temi vprašanji sva »drezala« sodelavce med razgovori, ki sva jih pripravljala za zadnjo, polletno številko glasila. V večini so radi pristali na razgovor; nekateri pa so to kategorično odklonili. Upam, da ne zaradi slabih izkušenj, saj doslej z objavljenimi intervjuji nismo še nikogar spravili v zadrego. Tudi to pot je šlo le zato, da predstavimo posameznika, delavca v delovni skupnosti, da bi se bolje poznali.

A. Treven

F. Pišljar

J. Brlenič

J. Rogelj

ANTON TREVEN vulkanizacija velo plaščev 18 let v Savi

Rad berem. Poleg naših najbolj znanih časopisov imam naročeno tudi Našo obrambo. Berem pa tudi Savo, Pogledam rad, kaj je novega v tovarni. Zanimajo me tudi zadeve s področja samoupravljanja in odločitve delovnih skupin. Rad pa bi vprašal oz. zasledil komentar, zakaj še ni prišlo do združitve v POLIKEM in kakšno je sedanje sodelovanje s Semperitom.

Dopust? Žal nimam možnosti, da bi vsi šli na dopust. Imam tri otroke, najstarejši hodi v tehnično šolo v Postojno. Vseeno pa bomo skušali vsaj za nekaj dni oditi na morje, ostali čas bom porabil za dograditev hiše, rad bi pa šel tudi kdaj po borovnice ali pa se z družino odpravil na bližnji Krvavec.

V našem oddelku občutimo sindikat. Imamo zelo delovnega sindikalnega poverjenika in trenutno pripravljamo izlet, ki bo verjetno še nekoliko daljši, saj imamo še denar, ki smo ga dobili za nagrado ob volitvah.

FRANC PIŠLJAR kontrola žičnih plaščev 11 let v Savi

Reči moram, da mi do branja ni veliko, kljub temu pa savski časopis in Informator pogledam. Včasih sem se bolj zanimal za vsakovrstne dogodke, danes pa me na primer športne vesti ne zanimajo več. Verjetno je temu vzrok tudi moja bolezen. Ko sem pred leti šel prvič na Golnik, sem mislil, da grem le za tri mesece. Pa se je zdravljenje vlekle in vlekle. Ni že dosti, da sem bolan na želodcu, dobil sem še bronhitis. Poslali so me na klimat-

sko zdravljenje na Lošinj, a sem se na morju slabo počutil. V tovarni so mi nudili lažje delovno mesto, tu je tudi boljši zrak, a kljub temu se še vedno slabo počutim. Bojim se, da ne bom vzdržal dolgo. Bolan sem.

Dopust? Morda le v rojstni kraj.

Sindikata skoraj ne občutim, saj ne razumem akcij oz. dela, ker nimam šol. Tako tudi ne morem pričakovati, da bi se kamorkoli vključil.

JOŽE BRLENIČ vlečenje velo oblog 8 let v Savi

Berem rad, pogledam, kar mi pač pride pod roko. Največkrat berem Dnevnik in Delo, zanimajo me dogodki, ki jih prikazujejo na televiziji, zanima pa me tudi Sava. V zadnjem času sem prebral v savskem časopisu članek o alkoholizmu, poiskal sem tudi članek o gospodarskem načrtu in zanimivosti iz kolektiva.

Dopust? Seveda ga bom izkoristil. Sam sem še, pa bom šel en teden na morje, en teden pa v hribe.

Sindikat čutim, mislim, da ga lahko čuti vsak izmed nas, ki vsaj malo živi s kolektivom in se poleg dela zanima še za kaj drugega. Četudi nisem v nobenem organu upravljanja ali družbenopolitični organizaciji, vem, da v naši obratni enoti imamo svojega sindikalnega zastopnika oz. poverjenika.

JANEZ ROGELJ skladišče gotovih izdelkov 19 let v Savi

Vsega od kraja pa res ne berem. Tisto, kar me zanima, mi pa tudi ne uide izpred oči, kljub temu, da delam hišo in bi rekel, da je kaj

malo prostega časa. Rad pa berem tudi knjige sodobnih pisateljev.

Dopust? Radi bi šel kljub letom, posebno še zato, ker imam mlado ženo in 3-letnega sina.

Sindikat? Vem, da obstaja. Vidim, da zdaj enim, zdaj drugim tudi pomaga pri reševanju problemov. Tudi našega sindikalnega poverjenika poznam. Ko sem bil mlajši, sem tudi sam delal v raznih organizacijah na vasi. Kljub temu da gradim hišo, v delovni organizaciji nisem zaprosil za posojilo, četudi bi ga verjetno lahko dobil. Kar se le da, naredim z lastnimi močmi, tako da se izogibamo večjih zadolžitve.

ANGELA JENKO prevleke valjev 3 leta v Savi

Sem čistilka, v oddelku prevleke valjev. Ker pa je oddelk manjši, kot čistilka nimam dela za osem ur, zato v preostalem času poprimem za vsakršno delo.

Berem veliko. Doma imam okrog 300 knjig, naročena pa sem tudi na več časopisov in kupujem tudi zbirko NAŠA BESEDA. Knjige in časopise pa tudi preberem.

Prej sem delala v Tiskanini, kjer sem slabo zaslužila, pa sem zato prišla v Savo. 1. oktobra letos grem v pokoj, četudi še nimam dovolj let.

Ob odhodu v pokoj ima vsakdo še toliko želja. In vaše?

Tu med sodelavci v oddelku se zelo dobro počutim. Tudi vodja je dober človek. Če si pošten, so tudi drugi do tebe poštene. Zato pa toliko teže zapuščam podjetje, hkrati pa komaj čakam, da odidem, saj me doma čaka bolan mož. Tudi dopust komaj čakam, pa ne zato, da bi kam šla, ampak da bom lahko pri bolnem možu. Da bi ozdravel, je tudi moja prva in največja želja.

— Saj bi bilo za vas morda bolje, da bi še hodili v službo. Celodnevno delo ob bolnikovi postelji še bolj utruja.

Nekateri obetajo tudi meni črno prihodnost in govorijo, da ne bom vzdržala. Res je naporno vstajati ob 3. zjutraj, preobleči in nahraniti bolnega človeka, ki je popolnoma odvisen od drugih. In ko pridem domov, me zopet čaka mož in znova se začnejo ista opravila kot navsezgodaj zjutraj. Saj bi ga lahko dala v bolnico, a ni hudoben. Le bolan je tako, da moram skrbeti za njega kot za majhnega otroka. Saj tudi sam ni imel lepe mladosti. Od doma je šel že s tretjim letom in bil ves čas pri tujih ljudeh. Možgansko sklerozo pa mu je dala taborišče Auschwitz. Od tam je proti koncu vojne pobegnil v partizane in še več let po osvoboditvi delal pri obnovi naše domovine. Tako posledice tega gorja prenašava danes oba, saj sva bila prikrajšana tudi za otroke.

V njenem glasu ni bilo čutiti potrnosti, nobene nestrpnosti, jeze in utrujenosti. Zamislili smo se, ko smo odhajali iz oddelka. Ne samo zaradi njene usode, ampak nad nami samimi, ki imamo vse, in to je zdravje. Če nam ne gre vse lepo, nergamo, se jezimo, sitnarimo. Le malokdo pomisli na takšne ljudi, kot je Angela.

LUDVIK PAVŠAR preizkusna postaja 8 let v Savi

Sem povprečen bralec, poleg dnevnega tiska pa rad prebiram revije. Rad pogledam tudi Savo, v njej pa me privlačijo članki s področja pnevmatike. Naša preizkusna postaja dela že od leta 1953, zato ima že tradicijo in o njej bi bilo potrebno več pisati. Drugod bi tako visoko kvaliteto izdelkov mnogo bolj podudarjali.

(Nadaljevanje na 4. strani)

A. Jenko

L. Pavšar

F. Polanec

L. Pevc

T. Kuharič

J. Poglajen

N. Plesec

Naš razgovor

(Nadaljevanje s 3. strani)

Dopust? Z družino grem za en teden na morje. Ostali čas dopusta pa bomo hodili v gozd po gobe in borovnice.

FRANC POLANEC
preizkusna postaja
27 let v Savi

Sem ljubitelj knjig, redno pa preberem tudi Savo, predvsem novice iz Save. Zanima me tudi družbenopolitično delovanje v kolektivu. Rad pa bi videl, da bi o našem delu pisali še več. Sava, ki v slovenskem merilu zavzema visoko mesto na lestvicij največjih, pa bi se morala večkrat pojavljati tudi v časopisih, kot so Delavska enotnost in drugih primernih publikacijah.

Na dopust grem na Štajersko, v Radence in na Pohorje. Sindikat v tovarni je. Želel pa bi, da bi bil v svojih akcijah bolj konkreten in bolj življenjski. Tako pa marsikdo reče, da ve za sindikat le zato, ker ga plačuje. Od njega pričakujejo več. Zato vzdignejo glas le takrat, ko je v tovarni kaj narobe in sprašujejo: kje pa je sindikat. Hočejo akcij, a pri tem mislijo le na oblike kapitalističnega sindikalnega gibanja. Toda taka primerjava res ni uporabna, saj so sindikati v tujini le strankarska gibanja, medtem ko je v socialistični družbi ureditvi sindikat del družbenopolitičnega življenja v kolektivu.

LADO PEVC
kontrola TAP
5 let v Savi

Ravnokar sem prišel s seje kadrovske komisije pri ZK. Na dnevnem redu smo imeli zasedbo delovnega mesta, za katerega se je prijavilo sedem kandidatov. Naša naloga je bila, da ocenimo moralno-politične kvalitete, tj. primernosti delavca za zasedbo vodstvenega delovnega mesta. Vseh sedem kandidatov smo ocenili negativno. To stališče bomo uradno sporočili kadrovske službi. Ker tako noben kandidat ne odgovarja, bo kadrovska služba morala ponoviti razpis za zasedbo tega delovnega mesta.

— Koliko časa že uveljavljate ta način izbire kandidatov?

Pri razporejanju na vodstvena in druga strokovna delovna mesta je tak način dela veljaven že leto dni. Nekateri za ta način izbire vedo, ni pa nujno. Pri svojem delu pa smo zelo pozorni, ker se sicer nekateri hočejo prebiti do delovnih mest s predhodnim vstopom v ZK.

— S kolikšno gotovostjo morete ugotavljati zanesljivost delavca?

Pri delavcih, ki so zaposleni pri nas že dalj časa, je to lažje ugotoviti, saj poznamo kvalitete z njegovega prejšnjega delovnega mesta. Pri novih delavcih je to težje. Pri

kadrovanju pa gledamo tudi na to, da izbiramo za delovna mesta tudi mlajše, strokovno sposobne ljudi. Svoja stališča pa smo pripravljeno vedno tudi zagovarjati.

— Ali komisija dela v imenu delavcev ali je mnenje sindikata mnenje posameznika?

Pri tem načinu dela moramo biti zelo taktični. Iščemo mnenja širšega kroga ljudi in pa mnenje njegovega sedanjega vodja.

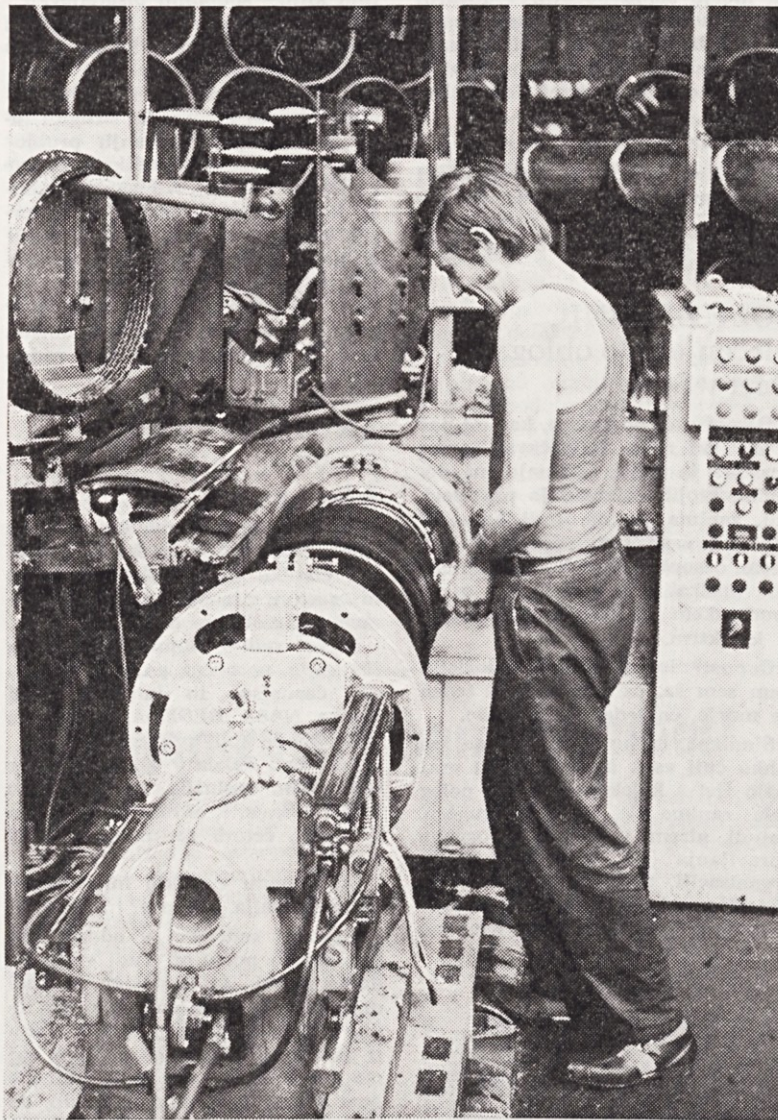
— Kaj meniš o osebnem izobraževanju posameznikov?

Osebnostno privlačijo razmišljanja s področja psihologije. Menim pa, da se ljudje ne poglobljajo v branje, ker nismo vzgojeni za tak način dojemanja besede. Potrošniški način življenja ljudem pomeni več kot pa samoizobraževanje.

še najbolj pa ga poznam kot organizatorja športnih prireditev.

JOŽE POGLAJEN
gumiranje avtokorda
14 let v Savi

Berem in najraje imam vsakodnevne novice iz časopisov. Dopust bom preživel na Dolenjskem, kjer popravljam staro hišo. Sem še sam, a bom vseeno izkoristil sleherni dan dopusta. V sindikatu še nisem delal, vem pa, da se je delo sindikata razširilo tudi med delavce v neposredni proizvodnji. Imamo tudi sindikalnega poverjenika, na katerega bi se obrnil takoj, ko bi potreboval kakšno pomoč. Sicer pa se v tem okolju kar dobro počutim.

Človek ni stroj. Povezana dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom; dopust pa naj bo počitek!

TINE KUHARIČ
8 let v Savi
nova mešalnica

Berem. Zanima me gospodarstvo in politični dogodki doma in v svetu, zato zasledujem vsa ta dogajanja. Sem ter tja kupim tudi knjigo. V savskem časopisu zasledujem razvoj in izgradnjo tovarne, zanima pa me tudi šport. Sodeloval sem na gumijadi, zato me to področje privlači.

Na dopust? Letos bo dopust odpadel. S hčerko bom hodil na sprehode, na krajše izlete, sicer bom doma.

Sindikat poznam le preko akcij, ki jih izvaja za vse člane kolektiva,

NIKO PLESEC
izdelava premazov
in lepil
12 let v Savi

Greste na dopust? Dopust bomo preživel doma. Nikoli si nismo upali iti na izlet. Za pet ljudi, kolikor nas je, bi bil izlet malo predrag. Sicer pa sploh nismo še nikoli poskušali, da bi kam šli. No, jaz sem enkrat šel, ko mi je brezplačen dopust omogočila Zveza borcev. Šel sem v Selca in s sabo vzel otroka. Samo tega nikoli več! Bilo mi je dolgčas in komaj sem čakal, da grem nazaj. Otrok je bil stalno v vodi. Pa da bi vsaj plavati znal.

Ves čas sem ga moral paziti. Če bi bilo kje blizu vsaj malo sence! Stal sem na soncu, bil ves opečen in naveličan vsega gorja. Tretji dan sem lepo prosil otroka, naj ne gre v vodo, da se bom vsaj malo odpohčil. No, če bi šel danes, bi bil verjetno bolj brez skrbi, saj so se otroci v šoli naučili plavati. Čutiš sindikat v oddelku? Vem, da obstaja in tudi dela. Poznam našega poverjenika, ki je zelo delaven. Če bi imel kakšno pritožbo ali kakšno prošnjo, upam, da bi bila preko te družbenopolitične organizacije tudi uspešno rešena.

J. Š.

Novice

Počitniški domovi v Armeniji

Na ozemlju Armenije so v zadnjem času odkrili več močnih izvirov zdravilne mineralne vode. Vlada te sovjetske zakavkaške republike se je odločila, da bodo v bližini izvirov zgradili zdravilišča in počitniške domove.

V letih sovjetske oblasti se je Armenija spremenila v velik počitniški in turistični center države. Čist planinski zrak, veliko sonca in veliko izredno zanimivih starinskih spomenikov — vse to privlači v Armenijo turiste iz vseh krajev Sovjetske zveze in tujine. Tako kot povsod v Sovjetski zvezi večino armenskih počitniških domov in zdravilišč upravljajo sindikati.

Zdaj na obalah živopisnega planskega jezera Sevan in v drugih rajonih Armenije gradijo več kot 30 sanatorijev, ki bodo istočasno lahko sprejeli več tisoč ljudi.

SEV in države v razvoju

Države — članice Sveta za vzajemno ekonomsko pomoč pomagajo pri izgradnji približno 2900 industrijskih podjetij in drugih objektov v 63 državah v razvoju v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki. Od začetka letošnjega leta je v okviru Mednarodne investicijske banke SEV ustanovljen poseben sklad za pomoč državam v razvoju. Robert Gardiner, izvršni sekretar ekonomske komisije pri Združenih narodih za Afriko, je izjavil:

»Proučevali in propagirali bomo dosežke SEV kot mednarodne organizacije novega tipa, uporabljali bomo izkušnje SEV pri gradnji transkontinentalnih avtomobilskih in železniških magistral, pri pripravi najvažnejših vodnih arterij za gradnjo večjih industrijskih kompleksov...»

Informacija o delu DPO

Za polletno številk glasila smo nameravali pripraviti obširno informacijo o delu družbenopolitičnih organizacij za obdobje januar—julij. Uspeli smo le z mladino, medtem ko sta organizacija ZK in sindikat prav v tem trenutku v sredi intenzivnega dela. Zato smo se dogovorili, da bomo njune informacije objavili v eni prvih naslednjih številčk Save.

Iz malega raste veliko

Zametek prve jugoslovanske gumarske tovarne se je vgnezdil na strm obrežju Kokre na robu takratnega mesta. V zavetju okoliških stavb se je širil po bregu navzdol in v višino, dokler se ni razlezel do robu brega, ki mu je preprečil nadaljnji razvoj.

Zato je bila dne 27. 7. 1954 na seji strokovnega sveta imenovana montažna skupina za izvajanje montažnih in ostalih del pri usposobitvi novega obrata. Tako bi morala ta skupina pripraviti vse potrebne načrte za stroje in instalacije, montirati nove stroje, predelati stare, iz-

Pred dvajsetimi leti: z desne proti levi drugi je Ivan Cijak, v halji Silvo Mravlje, s kapo Aleš Zupan, predzadnji Anton Hozjan

Zato so se kranjski gumarji že kmalu po osvoboditvi začeli ozirati po okolici, kje bi našli primernejši prostor za svoje nove prostore.

Gradnja novega obrata v Zalogu pri Ljubljani je bila kmalu po začetku gradbenih del ustavljena, v obstoječih in delno adaptiranih objektih pa ni bilo več možnosti za razširitev proizvodnje. Pokazala se je namreč potreba po razširitvi skromne proizvodnje pnevmatike, transportnih trakov in polnih koles.

Ker so bila v času okoli leta 1950 investicijska sredstva za nove gradbene objekte precej omejena, smo skušali v Kranju in okolici najti vi-re osnovne energije in primerne prostore, v katere bi lahko montirali nove stroje za razširitev proizvodnje.

Na podlagi dolgotrajnih pogajanj so bili Savi dodeljeni prostori tekstilne tovarne Tekstilindus na Gaštejju, kjer je bila na razpolago tudi kotlarna, potrebna za začetek proizvodnje. Te prostore naj bi Tekstilindus izpraznil postopoma, ko bi zgradil novo tkalnico v Inteksu.

Za proizvodnjo polnih koles in transportnih trakov je bil kupljen mešalnik 50 l, dvovaljčnik 6", trivaljni kalander, brizgalnik 8", avtoklav $\varnothing 1700 \times 5500$ in rotacijska vulkanizacijska preša. Razen tega pa smo iz reparacij dobili še 6 dvovaljčnikov $\varnothing 400 \times 1100$, 2 vulkanizacijska kotla, dve preši za akumulatorske posode in nekaj druge opreme. Vsi ti stroji so ležali v Vitezu v Bosni in niso bili namenjeni za gumarsko industrijo. Dvovaljčnik in avtoklav sta prispela že v začetku leta 1954. Vendar pa bi bilo vse predvidene stroje težko montirati in usposobiti za redno proizvodnjo vzporedno z vzdrževanjem starega obrata.

delati vso potrebno pomožno opremo in pomagati pri uvajanju proizvodnje.

Dne 4. avgusta 1954 se je maloštevilna skupina takrat še mladih ljudi zagnala na delo. Treba je bilo prijeti za vsako delo, ne glede na kvalifikacijo posameznika. S primitivnimi delovnimi sredstvi, ki so bila takrat na razpolago, pa je skupini le uspelo, da je spravila prvi dvovaljč-

Aleš Zupan, Silvo Mravlje in Ivan Cijak (z desne proti levi) danes

Vrhničani na izletu

Sindikalna organizacija obrata III, Vrhnika, je 18. maja izkoristila izlet, ki smo si ga zaslužno priborili kot prvo nagrado na tekmovanju pri volitvah delegatov za delavski svet tovarne tehničnih izdelkov.

Z veseljem smo se udeležili izleta v Savinjsko dolino in proti Mariboru. Tam smo si ogledali akvarij rib — nato smo nadaljevali proti Radencem, kjer smo si ogledali lep park in vrele znanne mineralne vode Radenske, ki jo vsi radi pijemo. Od

nik v pogon že v sredini oktobra 1954 ter s tem zagotovila možnost za izdelavo novih količin tako potrebnih zmesi. Avtoklav je pričel obratovati novembra, in to najprej s tremi kalupi: 7,50—20. V obrat II se je preselila tudi proizvodnja pletenih žičnih jeder.

Kmalu so bili montirani tudi štirje dvovaljčniki $\varnothing 400 \times 1100$, brizgalnik 8" in mešalnik, tako, da se je lahko pričela proizvodnja polnih koles v večjem obsegu.

V februarju 1956 je pričel poizkusno obratovati trivaljni kalander v valjarni in oddelek za prevleko valjev v prostorih današnje mehanične delavnice.

V juniju pa je stekla proizvodnja transportnih trakov na rotacijski preši in novem konfekcijskem stroju, izdelanem doma. Tudi avtoklav je bil že polno zaseden s proizvodnjo plaščev in polnih koles.

S tem je bila v glavnem zaključena prva faza oživljanja obrata II, vsi tekstilni stroji so bili preseljeni v Inteks, prostori pa prepuščeni Savi, ki je s tem dobila možnost za svojo širitev na primernejši lokaciji, kot je bila dotedanja.

Če danes po 20. letih pogledamo nazaj, moramo pomisliti pri tem tudi na tiste, za večino današnjih Savčanov, anonimne sodelavce, ki so z ročnimi pripomočki razkladali tudi v najhujšem mrazu težke stroje in jih montirali. Nadalje pa tudi na tiste, ki so v začetku delali s temi stroji še v neprimernih razmerah. Danes se morda čudimo, kakšna trma in volja je bila v njih, da so vzdržali in brez posebnega priznanja ali nagrade z veseljem opravljali zaupano delo. Zavedali so se namreč, da pletejo Savi novo gnezdo, v katerem ne bo prostor le zanje, temveč tudi za tiste, ki bodo še prišli. Taki, kot so bili takrat, so ostali še danes: delovni, vztrajni in skromni.

Tako je iz zametka novega obrata, ustvarjenega v letih 1954 do 1956, z nadaljnjimi rekonstrukcijami zrasla mogočna tovarna, na katero so kranjski gumarji res lahko ponosni.

Silvo Mravlje

Videli in spoznali smo veliko lepega in zanimivega. Videli kraje, kjer raste zeleno zlato — hmelj in vinska trta, videli smo veliko lepo obdelanih polj in življenje ljudi v krajiv Savinjske doline, Slovenskih gorov, Prekmurja in Prlekije.

Izleta so se udeležili še tov. Božo Cvetkovič, Jože Kosirnik in Rajko Debeljak iz obrata IV v Kranju.

Vsem, ki so organizirali izlet, ki nam bo ostal še dolgo v spominu, se pristrčno zahvaljujemo.

Franc Moškon

Brezplačno na morje

Že nekaj časa je pri nas v navadi, da delovna organizacija nudi ženam, ki so v delovni organizaciji zaposlene nad 25 let in moškim, ki so v delovni organizaciji zaposleni več kot 28 let, brezplačno 10-dnevno bivanje v Novigradu. Tudi letos je šestnajst članov kolektiva izbrabilo to ugodnost.

L. M.

Seminarji za člane organov upravljanja

Izobraževalni center je v mesecu aprilu letos organiziral dva enodnevna seminarja za člane delavskega sveta delovne organizacije in člane delavskih svetov temeljnih organizacij združenega dela ter predsednike gospodarskih odborov, odbora za program in razvoj in odbora interne banke.

Namen seminarjev je bil seznaniti člane organov upravljanja:

- z družbenogospodarskim položajem leta 1973, načrti za leto 1974, požajem delovne organizacije (uspehi zevovanje v sestavljene organizacije združenega dela),

- z novo organizacijo samoupravljanja, (naloge v zvezi z uresničevanjem določil nove ustave, postopki odločanja, delegatski sistem),

- s spremembami na področju medsebojnih razmerij (novi odnosi na tem področju, nagrajevanje),

- z nalogami delavske kontrole.

Predavalji so naši strokovni sodelavci: Slavko Mihelič, Rudj Babnik, Andrej Košič, Iva Bogataj, Sašo Stojanovič in Ivan Zerklo.

Udeležba na seminarjih je bila zelo dobra, saj so se seminarjev udeležili skoraj vsi vabljeni člani organov upravljanja. Čeprav je bil program seminarja dokaj obsežen, so vsi udeleženci z zanimanjem sledili predavanjem in aktivno sodelovali v razpravi, postavljali vprašanja in opozarjali na nejasnosti, ki se pojavljajo pri delu organov upravljanja. Predavatelji so sproti odgovarjali na postavljena vprašanja in pojasnjevali nejasnosti. Izkazalo se je, da je bil tak seminar potreben.

Pripravljamo še seminarje za člane odborov za medsebojna razmerja in člane odborov za oceno kršitev delovnih dolžnosti, za katere je prišla pobuda prav od članov teh odborov.

Julka Savs

V premislek

Do IX. kongresa Zveze mladine Slovenije mas loči le še dobre tri mesece. Republiška konferenca Zveze mladine Slovenije se temeljito pripravlja na kongres. Na zadnji seji so jasno začrtali kadrovske politiko za priprave na kongres in po njem, na ustanovni seji konference mladih delavcev pa je bilo jasno rečeno, da mora mladinska organizacija pri svojem delu izražati interese delavskega razreda, ker bodo le tako prešla v življenje vsa načela, zapisana v osnutkih statutov nove organizacije.

Uresničevanje ustavnih načel, idejno politični boj, boj za stabilizacijo, za odpravo odporov proti integracijam, za trdna merila delitve osebnih dohodkov, za okrepitev delavske kontrole, pospešeno reševanje stanovanjske problematike, to so naloge, ki jih je mladina sprejela pred kongresom, naloge, ki jih je potrebno reševati skupno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami.

Brez dobre kadrovske strukture v vodstvih mladinskih organizacij se lahko zgodi, da nalogam ne bomo kos, da bomo ostali nekje ob robu dogajanj. To pa se ne sme zgoditi!

Mladi v naši delovni organizaciji so si na zadnji konferenci zadali obširen program, vse akcije so začrtane in zapisane, ostalo je samo še delo. Za uresničitev tega moramo pošteno prijeti, ne smemo dovoliti, da bi prišlo do kakršnihkoli očitkov in izgovarjanj, sami moramo kritično oceniti naše slabosti in jih tudi sami odpraviti. Nedejavni ne sodijo v naše vrste, forumške odločitve so zgrešene. Javnost našega dela naj bo vodilo, ker le tako lahko pričakujemo pomoč ostalih družbenopolitičnih organizacij v podjetju. Od predstavnikov naše mladinske organizacije v predsedstvu občinske konference Zveze mladine Slovenije v Kranju moramo zahtevati informacije in poročila o delu predsedstva.

Teh nekaj misli sem napisal, ker se bojim, da so se mladi v naši delovni organizaciji malo uspavali in se lahko zgodi, da bodo morali temeljito pomesti pred svojim pragom — predno bi to storil kdo drug. Zato v nadaljevanju preberite sestavek Dušana Gačnika, ki je bil

objavljen v reviji »M« in v katerem se je kritično dotaknil vprašanja reševanja kadrovske problematike v vrstah mladinske organizacije.

NAŠ KLICAJ

V našem vsakodnevem delu je med drugimi najbolj znan refren: »Ni ljudi, ki bi delali!« Ugotovljamo tudi, da bi eni vse počeli le za en dinar, eni da so neresni, drugi sploh ne pridejo blizu itd.

In dejansko je res, da smo nimalokrat nemočni prav zaradi tega, ker nimamo tovarišev, na katere bi se lahko z gotovostjo naslonili in jim zaupali naloge, ki smo si jih začrtali. Seveda ni vse povsod tako. Nasprotno. V Zvezi mladine smo prav tolikokrat ugotovili tudi, da mladinska organizacija deluje dobro tam, kjer dobro delujejo tudi ostale družbenopolitične organizacije in tam običajno takšnih problemov ni.

Drug problem pri tem pa je, da se premalokrat vprašamo, zakaj smo tako odvisni od delovnih in nedelovnih tovarišev. Nasploh se seveda nikakor ne moremo sprijazniti z ugotovitvijo, da ni ljudi... Osnovni razlog je brez dvoma v tem, da premalo načrtno in premalo dolgoročno načrtujemo kadrovske politiko. Pa ne, da bi se šli kakšno znanstveno, visoko letečo dejavnost. Enostavno se premalo brigamo za mnoge tistih tovarišic in tovarišev, ki jim ni v prvi vrsti za denar, ki so resni in ki hočejo »priti blizu« in se aktivno vključiti v naše družbeno delo. Tako nismo odzivni na prenekatere iniciative mladih ljudi, ki svojo aktivnost morda pričnejo s športom ali ustanavljanjem mladinskega kluba. V pogovorih z mladimi nam je malo mar njihovih kritičnih pripomb na naše delo, kaj šele, da bi si zapomnili imena tistih, ki so dobro pretehtali, kaj hočejo reči ter svoje tudi povejo, ob tem pa jih mladina tudi podpira. Na naše seminarje nenehno vabimo isti krog ljudi, ki nazadnje na seminarje sploh ne hodijo več zaradi nadaljnjega usposabljanja. Dolžnosti in delo si razdelimo v najožejem krogu, kajti drugi za težje naloge niso usposobljeni. O kadrih se pogovorimo med štirimi očmi namesto, da bi o tem tekla najširša razprava. Tako se nato najdemo (nujno) pred problemom nedelovnih, neaktivnih... skratka tistih, ki jih je potrebno zamenjati. S tem pa

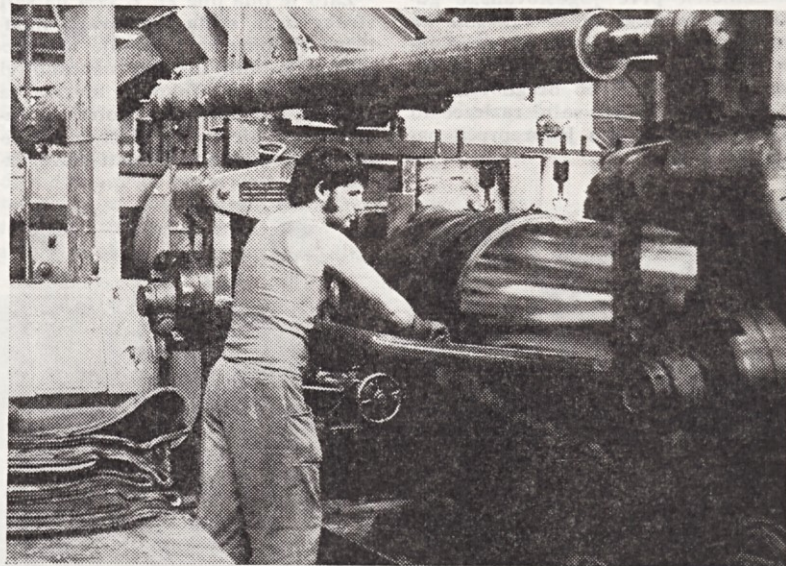
največkrat le začasno rešimo problem. Z zamenjavo ljudi moramo pričeti aktivnost znova.

Zveza mladine je s sprejemom dokumenta o kadrovske politiki na nedavni seji zagotovo zapolnila pomembno vrzel pri njenem delovanju. »Kadrovska politika je aktivna funkcija družbenopolitičnega delo-

vanja, je stalna naloga, zato morajo biti predkongresne razprave usmerjene tudi na to področje,« je med drugim zapisano v tem dokumentu.

Toda nosilci in oblikovalci kadrovske politike so tudi kadri. Če se tega ne bomo zavedali, bomo stopicali na mestu.

L. M.

Polletni obračun mladine

Mladinska organizacija Save v — o predlogu združevanja Save v sestavljeno organizacijo združenega dela. V obdobju priprav na volitve smo sodelovali pri evidentiranju in razpravah o tridesetih kandidatih za razne funkcije v občini in republiki. Predsedstvo je na svojih sejah obravnavalo tudi vprašanja splošnega pomena za vse zaposlene v tovarni, npr. o predlogu komisije o razdelitvi posojil za individualno gradnjo in adaptacijo ter o podelitvi družbenih stanovanj. Vendar pa je bilo kljub prizadevnosti celotnega vodstva mladinskega aktivna v preteklem obdobju opaziti, da se mladi v delovni organizaciji vse premalo zanimajo za to vrsto družbenopolitičnega dela. Zato menimo, da bo na tem področju v bodoče potrebno še veliko dela.

Večina našega dela v zadnjih šestih mesecih so bile priprave na volilno konferenco, ki je bila maja in je v celoti uspela. Izvoljeno je bilo novo vodstvo aktivna mladih delavcev Save, izdelani so bili osnovni programi za bodoče delo.

Predsedstvo se bo s svojimi člani predvsem prizadevalo vplivati na boljše kvaliteto dela v proizvodnji, na izobraževanje itd.

Omeniti moramo tudi, da smo skupaj z osnovno organizacijo sindikata razpravljali o nekaterih dokumentih, pomembnih za naš bodoči razvoj. To so bili:

- predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu,
- o sindikalni listi,

Pišejo iz JLA

Ponovno se vam oglašam, seveda ne iz kasarne v Karlovcu. Šel sem v drug kraj in sedaj preživljam vojaške dneve tu v Šabcu. Zahvaljujem se vam za odziv na moje pismo in seveda za glasilo Sava, ki ste mi ga pošiljali. Obenem vas spet prosim, če bi mi ga pošiljali. Pozdravljam vse moje kolege, ki služijo vojaški rok in jim želim, da bi jim bili dnevi kratki pa da se kmalu vidimo spet v naši Savi. Ne vem, ali so športniki na gumijado že odpotovali. Če še niso, jim vsem želim čimveč športne sreče na tekmovanju. Pozdravljam tudi vse sodelavce pri avtozračnicah, želim jim mnogo sreče in uspeha pri delu.

Sodelavec, sedaj vojak
Sitar Dolfe,
V. P. 4219/5
15002 Šabac

Dolfe, hvala za pismo in pozdrave. Upam, da si Savo, v kateri pišemo o gumijadi dobil in informacijo prebral.

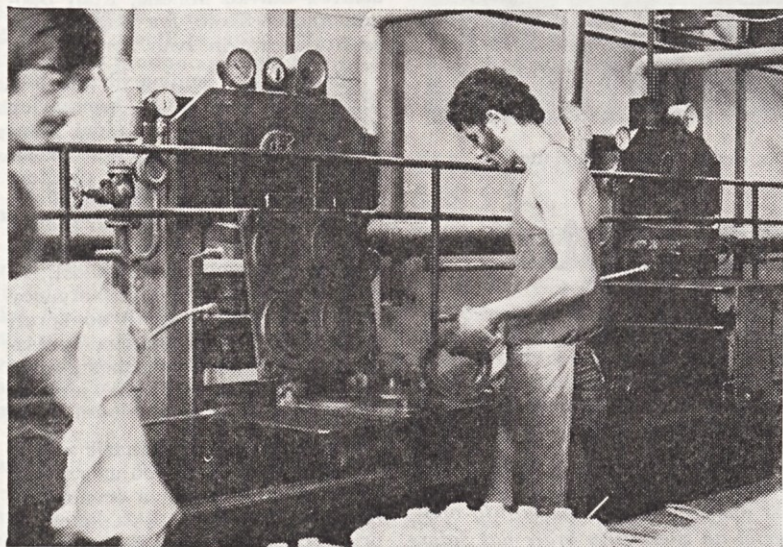
Lep pozdrav in oglasi se šel!
Urednik

SPOŠTOVANI TOVARIŠI!

Pozdravljam vse prijatelje in sodelavce, ki služijo vojaški rok, predvsem Silva in Franca, ki sta delala v TTI.

Pišem vam iz Postojne, kjer služim vojaški rok. Rečem vam, da je to eno najlepših mest v Sloveniji, a najlepše so podzemskie jame.

Tovariški pozdrav
Jovanovič Milutin
V. P. 1101/34 Postojna
66230 Postojna

V Savi je blizu tisoč mladih

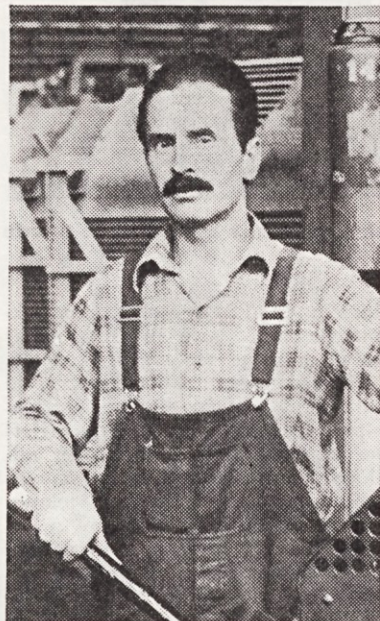

Sam nisem delal še v nobeni drugi delovni organizaciji, v nobeni drugi republiki in ne v tujini. Zato si še teže predstavljam, kako se počuti človek, ko gre na delo drugam... Drugam, kjer so ljudje z drugačnimi običaji, navadami...

V Savi je zaposlenih 13 do 14% delavcev iz drugih republik, praktično iz vsake jugoslovanske republike in pokrajine. To je povsem razumljivo: marsikje še nimajo industrije ali pa jo šele gradijo, mlade, kot vedno, pa vleče v svet. V Sloveniji pa delavcev primanjkuje, tudi v Savi.

Okoli štiristo, predvsem fantov in manj deklet iz Hrvatske, Srbije, BiH..., se jih je ustavilo v Savi: od priučenega delavca do diplomiranega inženirja. Živijo in delajo med nami. Kot mi preživljajo vsi, ta naš vsakdan.

Nekateri so se v Sloveniji poročili, imajo svoje družine, zgradili so hiše. Nekateri na tako »resne« stvari še ne mislijo; večina pa je pridnih, delavnih...

Pašo Osmanović

Sicer pa sem že uvodoma zapisal, da se v to malo težje vživim. S sodelavko sva šla po tovarnah in se z njimi pogovarjala: z delavci, ki so prišli k nam z upanjem.

Kakšni smo do njih? Tovariški? Iz odgovorov lahko sklepam — DA! In to je edino prav!

ANTON VUKOVIČ iz Hrvatske

2 leti v Savi

Kako se naši ljudje obnašajo do vas?

Vsak človek je osebnost zase in tako vsak po svoje ocenjuje slehernega od nas. Vidim pa, da je tu v Savi več tistih, ki se do nas obnašajo zelo korektno. Res je, da včasih slišim kakšno zavrkljivo besedo, vendar to le poredko. Tu v Sloveniji sem že štiri leta in se dobro počutim. Stanujem v samskem domu, kjer pa naše življenje ni najbolj urejeno. Imeli smo že skupne sestanke, vendar iz tega ni bilo nič. Tudi samj nisimo zadovoljni.

Zasluzek? v Slovenijo sem prišel z dokončano osemletko. Sedaj delam še kot nekvalificiran delavec. Ker delam le na eno izmeno, je moj zaslužek slabši. Ko se bom

vrnil od vojakov, bi rad postal kaj več, se izučil za kakšen poklic. Rad bi postal šofer.

MILAN BOŠKOVIČ iz Črne gore

2 leti v Savi

Doma sem iz Črne gore. V Savi bom že dve leti in mi ni nič hudega. Sodelavci so v glavnem prijazni in med nami ni nobenih sporov niti

Starši so me sprejeli, kot bi bil doma od tu. Z njimi se dobro razumem. Za letošnji dopust grem z družino v moj rojstni kraj.

Ste zadovoljni z delom in zaslužkom?

Zasluzim dobro oziroma prav toliko kot moji sodelavci. Ko sem prišel v Slovenijo, sem imel le 4 razrede osnovne šole; osemletko sem dokončal tu.

Zdravo, drugovi!

Pogovarjali smo se z delavci iz drugih republik

nisem slišal od njih kakšne hude žaljivke. Stanujem v Naklem pri bratu, ki je poročen. Zasluzim okrog 220 tisoč din, kar je nekoliko premalo, če hočem vsaj kak dan iti v mesto. Vpisal sem se na gumarsko šolo in tako upam, da si bom s tem pridobil nekaj izobrazbe in tudi boljše delovno mesto.

ARIF KOVAČEVIČ iz Hrvatske

2 leti v Savi

Doma sem iz Cazina — Hrvatske. Kakšen je odnos sodelavcev do vas?

Lahko bi rekel, da na splošno v Savi naši ljudje slišijo zelo malo pripomb. četudi nas tu dela kar precej. Mislim, da so se nas navadili. Nimam nikakršnega občutka manjvrednosti, pa tudi delo imam enako kot vsi ostali delavci. Problem, ki morda nekoliko kvari dobro mnenje o nas, je v tem, da vsi le niso tako pridni pri delu, veliko pa je tudi fluktuacije med temi delavci.

Govorite kar dobro slovenski jezik. Kako to?

V Sloveniji sem že dalj časa. Prej sem delal v železarni na Jesenicah. V Savo sem prišel zato, ker sem se oženil s Slovenko, doma je iz Kranja. Stanujem pri njenih starših.

Imate vi ali vaši sodelavci iz drugih republik kakšne specifične probleme?

Arif Kovačević

Samsko življenje teh delavcev je težko. Prav v Kranju je največji problem nastanitve. Mnogi se zaposlijo, ne da bi vedeli, kje bodo prebili proste ure in kje bodo spali. Prav v tem oddelku delata dva sodelavca, ki sta kar vesela, da tisti teden, ko sta na nočni izmeni, lahko podnevi spita na klopi v enem izmed parkov v Kranju.

PAŠO OSMANOVIČ iz BiH

18 let v Savi

Prišel sem iz Banjaluke in se ustabil v Kranju. Tu sem že od leta 1952.

V Savi se zelo dobro počutim, saj so odnosi med nami in Slovenci vedno dobri. Vse od takrat pa do danes nisem občutil nobenih razlik v odnosih med delavci zaradi narodnostnih razlik. Zato se tudi nisem nikoli počutil užaljenega, obenem pa nikoli ne bi dovolil, da bi me kdo prizadel ali poniževal, saj tudi sam tega ne delam. Potrebno pa se je seveda vživeti v življenje ljudi, kamor smo prišli.

Milan Bošković

Če se tega zavedamo in želimo ter tudi samj z dejanji dokazujemo, do sporov ne prihaja.

So vam zaupali enako delo kot ostalim?

Zaradi tega nisem bil nikoli prikrašjan. Ko sem zbolel na želodcu in bi delo na takem delovnem mestu težko opravljal, mi je vodja sam omenil in tudi ponudil ustrezno delovno mesto. Sedaj sem voznik elektromotornega voza.

So osebni dohodki na tem delovnem mestu manjši?

Osebni dohodki so res nekoliko nižji, to pa le zato, ker so na tem delovnem mestu tudi pogoji dela lažji. Zato se ne pritožujem, saj mi zdravje pomeni več kot denar.

In kaj vas je ustavilo pri nas?

Vse me je vleklo v te kraje: vseč mi je jezik, vseč so mi prijazni ljudje. V tem koncu sem si ustalil življenje in ustvaril družino. Zena je Slovenka, doma iz predmestja Kranja in tu si gradiva sedaj tudi lasten dom. Letošnji dopust bom porabil za dograditev hiše.

J. Š.

Novica

V ZSSR — 61 univerz!

Mesto Omsk je veliko industrijsko in kulturno središče Zahodne Sibirije s skoraj milijon prebivalcev. Do zdaj je bilo v tem mestu 11 visokih šol, pred kratkim pa je bila odprta tudi univerza. To je 12. visokošolska institucija v Omsku. V začetku bo nova univerza imela štiri fakultete: fizikalno-matematično, kemično, ekonomsko-pravno in zgodovinsko-filološko. Tu se bodo šolali profesorji, znanstveni delavci različnih profilov, pa tudi strokovnjaki za industrijo Sibirije, ki se dinamično razvija, zlasti strojogradnja in petrokemija.

Po otvoritvi omske univerze ima Sovjetska zveza zdaj 61 univerz.

Reklama Save v Afriki

Poročilo o testu...

V pogorje HOGGARJA s savskimi avtoplašči

Člani Akademškega planinskega društva iz Ljubljane so v minuli alpinistični sezoni prepotovali do bršen del Tunisa in Alžira in se povzpeli na vrhove Hoggarja. Vso pot so potovali s kombijem, ki je bil opremljen z našimi gumami. Vestno in natančno so pisali dnevnik o vtisih, še posebej pa so se potrudili z opisom poti in »obnašanju« naših pnevmatik v nemogočih predelih Sahare, na dobrih in slabih poteh. Z našimi gumami so bili zadovoljni, saj jih na 8150 km dolgi poti niso pustile na cedilu.

Opravili smo 8150 km vožnje, večji del po asfaltiranih cestah, 1500 km pa po makadamskih cestah ali pa po brezpotju.

Po Evropi smo se v glavnem vozili po avtocestah z dobrim asfaltom ter ob visokih poprečnih hitrostih (med 70 in 80 km) največja hitrost 110 km/h, merjena po tahomeru v vozilu). Ceste so bile v glavnem ravne brez serpentin.

Tudi v Afriki smo večino poti prevozili po asfaltiranih cestah, ki pa so bile zelo različnih kvalitete. Za vse pa je značilen zelo grob asfalt (za stopnjo bolj grob kot npr. na gorenjski cesti od Brezij do Pe. račice). V severnih goratih pokrajinah so bile te ovinkaste ceste s

nite poti z izredno ostrimi kamni. Najhujši na teh cestah pa so popolnoma enakomerni valovi, visoki do 20 cm ter v medsebojni razdalji 50 cm. Potekali so po vsej širini cestišča. Avto je ponavadi zanihal tako, da je padel v resonanco, ropotalo pa je tako, da se čudimo, da avto ni bolj razpaedel, kot je (odlomljeno rebro šasijske, počena karoserija po šivih ipd.).

Pesek, povsod samo pesek!

Avtoplašče smo redno kontrolirali. Opazili smo, da avtoplašči na pogonskih kolesih mnogo bolj trpijo kakor ostali štirje avtoplašči. Najbolj smo jih poškodovali v sipinah, kjer se je avto vkopal in smo speljevali na posebnih perforiranih pločevinah, ki smo jih podlagali pod pogonska kolesa. Mnogokrat se je zgodilo, da pločevin ni bilo mogoče potisniti dovolj pod kolo, ki je potem ob speljavanju drgnilo ob pločevino (ta je imela še ostre robove, tako da je guma odpadala v kosčkih). Velika obraba avtoplaščev na pogonskih kolesih je tudi posledica dejstva, da v peščenih tleh kolesa ne preostane zdrsujejo, drobni pesek pa deluje kot sminkov papir. Ko smo zapeljali na taka tla, je motor takoj dobil višje obrate, hitrost pa je ostala enaka ali pa se je celo zmanjšala. Tudi poraba goriva se je nesorazmerno povečala (do 22 l/100 km).

Kombi, s katerim so se popeljali v osrčje Afrike

slabim cestiščem (okoli 1000 km), medtem ko so bile v Sahari ceste zelo ravne in kjer smo zopet dosegli podobne poprečne hitrosti kot po avtocestah.

Ker smo imeli zastarele podatke, smo računali, da bo makadamskih poti 2800 km v obe smeri (El Golea—Tamanrasset—El Golea). Na našo srečo pa so Alžirci v zadnjih dveh letih potegnili asfalt še do In Salaha, tako smo prevozili le 1400 km po tako imenovanih pistah (In Salah—Tamanrasset—Hoggar—In Salah).

Cesta pa taka

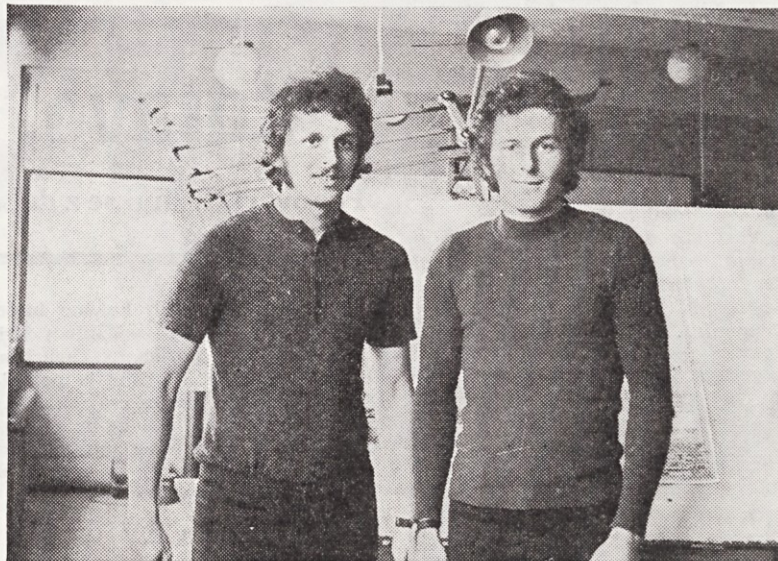
Te piste so poglavje zase: to so neutrjevane ceste, ki so nastale iz karavanskih poti, po katerih sedaj vozijo terenska vozila in tovornjaki ter kdaj kdaj kakšen kombi. Teren je bil spreminjajoč, od peščne steze (pesek kot mivka) do kam-

ni preozki, in ker imajo pregrob profil, ki deluje kot lopatice. Tako se avto v pesku zelo hitro vkoplje. Na terenskih vozilih so imeli večinoma specialne avtoplašče za pesek, ki so mnogo širše od običajnih, imajo pa zelo droben profil.

Vsa alžirska vozila brez izjeme so opremljena z avtoplašči Michelin. Ob koncu bi se rad zahvalil za poklonjene avtoplašče, ki nas niso izdali kljub zares nemogočim cestam, po katerih smo se vozili.

Igor Herzog

Prvi rally ABS

Savčana Ljubo Kokalj in Ljubo Dvoršak sta na rally Avtomobilske branže Slovenije osvojila 4. mesto. Cestitamo!

V prvih dneh junija sta podjetji Slovenija avto in Saturnus priredili I. turistični avto rally, katerega se je udeležilo 50 ekip iz tistih slovenskih podjetij, ki imajo v svojem proizvodnem programu izdelke avtomobilske industrije. Vabilu prireditelja se je odzvala tudi naša delovna organizacija in na tekmovanje poslala Ljuba Kokalja in Ljuba Dvoršaka, ki sta uspešno zastopala Savo.

Tekmovanje se je pričelo pred halo Tivolj v Ljubljani, kjer so se tekmovalci preizkusili v spretnostni vožnji. Naša tekmovalca sta bila na tej preizkušnji zelo dobra in sta za zmagovalcem zaostala le za nekaj sekund. Po tem tekmovanju so vozili-tekmovalci v etapah. Prva etapa je vodila do motela Jasnica (54 kilometrov), naslednja etapa prek Črnomlja, Podzemlja do Polževega. Tu, na končni postaji (etapi), so morali udeleženci opraviti še preiz-

kušnjo na TRIM stezi. Naša tekmovalca sta imela pri tem nekaj težav, a se je vse srečno končalo.

Po sedem-urni naporni vožnji je bila na Polževem slovesna razglasitev rezultatov. Savčana sta prijetno presenetila, saj sta osvojila odlično četrto mesto. Uspeha smo še toliko bolj veseli, ker sta tekmovalca tekmovala s spačkom in sta moč motorja morala često nadoknaditi s spretno in premišljeno vožnjo. Velik del zaslug za njuno dobro uvrstitev pa gre vsekakor našim radialnim plaščem 135 SR 15, ki sta jih imela na vozilu.

Ce ob koncu razmislimo o tem in podobnih tekmovanjih, lahko brez pretiravanja zapišemo, da imamo v naši delovni organizaciji precej skromnih in nadarjenih tekmovalcev za taka tekmovanja, ki pa imajo tudi propagandni pomen.

In temu namenjamo precej pozornosti — še več pa je bo treba.

Gasilski kotichek

GASILSTVO SKOZI STOLETJA

Zgodovina gasilstva sega daleč nazaj v dobo prvih civiliziranih ljudstev, človek pa se je z ognjem, svojim prijateljem in sovražnikom, srečal že prej.

Stara ljudstva Kitajci, Asirci, Babilonci, Perzijci, Egipčani in drugi so se na razne načine borili proti ognju, vendar vemo o tem zelo malo.

Najstarejši podatki segajo dva tisoč let pred našim štetjem. Iz tega časa je bila najdena na papirusu pisana uredba o gašenju požara v Egiptu.

POŽARNE KATASTROFE NA SLOVENSKEM

Leta 1371 je bil prvi večji požar v Ljubljani. Hudo je prizadel Gor-

nji, Stari in Mestni trg. Na Rotovžu so bile takrat uničene med drugim tudi mnoge važne listine. Nesreča se je ponovila leta 1373, ko je pogorel zopet precejšen del Ljubljane.

Poleti leta 1382 je bil v plamenih ves severozahodni del mesta Ljubljane. Med drugim je gorela špitalska cerkev, Šenklaž in minoritski samostan na sedanjem Vodnikovem trgu.

Leta 1438 in 1450 je požar hudo prizadel Maribor.

Sredi julija 1493 je zopet gorela Ljubljana. Uničen je bil predel od Čevljarskega mostu do Šenklažva. Pri tej nesreči je umrlo devetnajst ljudi, zgorela sta tudi škofijski in Kapiteljski arhiv.

Leta 1513 in 1540 je požar dvakrat skoraj popolnoma uničil Maribor.

Pred zeleno lučjo

Pogovor z Dominikom Poženelom o preizkusni postaji

Mnoge Savčane vodi pot vsak dan mimo poslopja preizkusne postaje, ki stoji med skladiščem gotovih izdelkov in surovin. Kaj se tam dogaja in kaj delajo, ne vemo vsi. Morda ste se že tudi sami kdaj vprašali, kaj se pravzaprav dogaja na preizkusni postaji. Zato smo prosili vodjo preizkusne postaje dipl. inž. Dominika Poženela, da nam je povedal nekaj zanimivosti, ki bodo prav gotovo zanimive za mnoge od nas.

— V kontroli oz. preizkušanju gotovih izdelkov ima Sava že tradicijo. Naši proizvodi se plasirajo na trgu v skupino najkvalitetnejših tovrstnih izdelkov. K takšnemu ugledu je velik delež prispevala tudi vaša služba, ki že od vsega začetka proizvodnje pnevmatike skrbi za sprotno kontrolo in preizkušanje.

Dominik Poženel — vodja preizkusne postaje

Naše bralce prav gotovo zanima, kaj in kako preizkušate?

Pod stalno kontrolo naše službe so gotovi izdelki: avtoplašči, veloplašči, klinasti jermeni, bandaže. Po potrebi pa preizkušamo še druge izdelke, kot so razne talne obloge, lepila in drugo. Gre za laboratorijsko in praktično preizkušanje izdelkov.

— Verjetno gre za zelo strokovno delo pri preizkušanju izdelkov. Kakšni so postopki pri preizkušanju?

Na platišče montiran plašč napolnimo na določen pritisk ter ga vstavimo na preizkusni stroj. Ta stroj posnema cesto. Preizkusni boben (cesto) poganja elektromotor, ki mu lahko spreminjamo hitrost. Odvisno od dimenzije plašča in preizkusnih pogojev ugotavljamo običajno tele lastnosti: trajnost, hitrostno zdržljivost, utrujenost kordnega ogrodja, vzdržljivost noge itd. Ta preizkus traja vse dotle, dokler ne pride do napake na plašču. Če je bilo v tem času doseženo do-

volj obratov oz. kilometrov, pravimo, da je plašč vzdržal in da nimamo pripomb na kvaliteto. Če pa plašč ne vzdrži teh obremenitev, posredujemo podatke o napakah, ki so se pojavile pri preizkušanju, oddelku za konstrukcijo, ki jih po možnosti v najkrajšem času odpravi. Navadno plašči vzdržijo in še prekoračijo določeno mero. Tedaj plašč pregledamo, da ugotovimo njegovo zgradbo, zmerimo debelino, zmerimo kot kordnih niti, položaj žičnega korda in podobno. Ko so vsi ti podatki zbrani, poročilo pošljemo tehnološki pripravi proizvodnje, biroju za kakovost in zanesljivost in direktorju proizvodnje.

— Del rednih nalog je tudi praktično preizkušanje avtoplaščev na cesti. Kako to poteka?

Na tujih vozilih preizkušamo predvsem pnevmatiko za tovorna vozila, delno tudi za osebna. Zvozniki sklenemo pogodbo, ki zavezuje, da se vozniki z našimi avtoplašči javljajo na vsakih pet tisoč prevoženih kilometrov, pri plaščih za tovorna vozila pa na deset tisoč kilometrov, da plašč pregledamo.

Pri preizkusih na osebnih savskih vozilih pa preizkušamo plašče za osebna vozila in to v dveh izmenah. Imamo dva šoferja, ki prevozita dnevno skupaj 800 km. Vsak dan se oglasita v tovarni, kjer jima sproti kontroliramo plašče. V kratkem pa dobimo še en preizkusni avto zastava 101.

— Koliko časa že deluje ta preizkusna postaja in koliko delavcev dela pri preizkušanju?

V Savi preizkušamo vse od začetka proizvodnje pnevmatike. Postaja je delovala v začetku za preizkušanje velopnevmatike. Prvi stroj so takrat kupili od Semperita.

Oddelek vodi vodja, zaposlena pa sta še dva tehnologa, dva šoferja in pet preizkuševalcev.

— Se je tehnika preizkušanja v tem času spremenila?

Tehnika se izboljšuje in način preizkušanja se spreminja. Kapacitete se povečujejo. Tako mora tudi naša služba rasti skladno z razvojem Save. V zadnjem času smo dobili nov 6 mestni preizkuševalni stroj s horizontalnim kolesom za plašče za osebna vozila: sedaj je opremljen le z dvema mestoma. V najnovejšo opremo spada tudi stroj s tavajočim kolesom za preizkušanje radialnih plaščev. Velika pridobitev je tudi žaga za rezanje žičnih in jeklenih plaščev. V tem letu smo dobili še stroj za ugotovitev nasedanja tubeles plaščev za osebna vozila na platišče. Ta oprema je zelo draga. Seveda pa je kvaliteta preizkušanja večja.

Tehnika preizkušanja pa gre v zadnjem času naprej le v avtopnevmatiki, medtem ko za tehnične izdobil nobene nove naprave, četudi bi bil zelo potreben stroj za preizkušanje veloplaščev.

— Boste z novo opremo pokrivali kapacitete proizvodnje?

Z novimi stroji jih pokrivamo. Ko pa bo stekla proizvodnja v obra-

titih, ki jih tovarna še gradi, bodo kapacitete premajhne. Opremo na preizkusni postaji povečujemo, vendar manjka delovnih prostorov. Delavci nimajo nobenega ločenega prostora, kjer bi se lahko zadrževali, saj celodnevno bivanje v prostoru, kjer nenehno tečejo preizkusi, ni primerno. Želimo si takšne prostore, kot nam jih predvideva načrt in takrat bi bil zagotovljen tudi ločen prostor za delavce preizkusne postaje.

— Pomen rezultatov preizkušanja?

Rezultati so ključ pri razvoju vseh avtoplaščev in so ključ za sprostitvev plaščev v prodaji. Vsaka serija izdelkov gre preko preizkusne postaje in ko mi ugotovimo, da je plašč kvaliteten, lahko prične redna proizvodnja. Obenem pa preko preizkusne postaje spremljamo in ugotavljamo zahteve posameznih večjih kupcev za prvo opremo, ker ima vsaka tovarna svoje specifične zahteve.

— Pri svojem delu dostikrat natečite na težave?

Lahko rečem, da težav ni. Res so se pri montaži strojev pojavile napake, toda to je še vedno normalno, ker je vsako delovanje stroja spremljano z začetnimi težavami.

— Verjetno ste tudi vi med tistimi, ki ugotavljajo, da delamo dobre izdelke?

Gotovo je naša proizvodnja avtoplaščev kvalitetna, saj gredo v redno proizvodnjo šele, ko je ugotovljeno, da je plašč v redu. Pomagamo pa si tudi z izkušnjami Sempe-

rita in drugih tovarn. Naši plašči nikakor niso slabši od drugih.

— Vaša želja v zvezi z delom na preizkusni postaji?

Sava bi potrebovala opremo za praktično preizkušanje plaščev za tovorna vozila, k uspehu našega dela pa bi veliko prispevala oprema na področju elektronike za meritev posameznih lastnosti, v veliko pomoč pa bi nam bila tudi lastna preizkusna steza, kjer bi samji preizkušali plašče, predvsem na mokrem cestišču.

— Kakšni so pogoji za preizkušanje ostalih izdelkov, predvsem tehničnih izdelkov (npr. atmosferski vplivi).

Večji del tehničnih izdelkov preizkušamo v laboratorijih, delno pa tudi drugod, kadar so zunanji vplivi atmosfere pomembni. Na preizkušnjo pa dajemo tudi velo in moped plašče. Lani smo preizkušali, kako se obnesejo plašči iz rejonskega korda. Rezultati so pozitivni glede na laboratorijske preizkuse in preizkuse plaščev z vsakodnevno uporabo na cestišču. V ta namen smo opremili 80 koles voznikom, ki so vsak dan na poti s kolesi. Tako smo z njimi opremili kolesa kranjskim in škofjeloškim poštarjem, pa tudi kmetom, ki z oddaljenejših krajev po slabših cestiščih vsak dan vozijo mleko na zbirna mesta. Seveda pa imamo s preizkuševalci težave, ker se le malokdo drži pogojev, ki so predpisani za pravilno uporabo velo plaščev in njihovo kontrolo.

L. M.

154.000 km s savskimi gumami

O kvaliteti naših izdelkov navadno ne pišemo. Omenjamo jo le tu in tam v drugih informacijah, ko pišemo o poslovnih rezultatih ali kaj podobnega. Razlogov za to je več, predvsem pa kvaliteta naših izdelkov ni problem. Res je morda tudi, da smo na splošno nekoliko preskromni. Podjetja, ki izdelujejo dosti slabše izdelke — jih dosti bolj reklamirajo. Ali pa prav zaradi tega?

No, kakorkoli. K pisanju tega članka me je spodbudil kup pohvalnih pisem. Ljudje nas bolj hvalijo kot se hvalimo mi. Seveda pa

je pretežna večina pohval namenjena naši pnevmatiki.

Niso redka pisma podjetij, ko nas obveščajo, da je njihov voznik prevozil z našimi avtoplašči npr. 150.000 km. No, da ne bi prepisoval pohval, sem s pomočjo tov. Mramorja in tov. Rakovca »prišel« do enega takih voznikov.

Z VINKOM HOBIČEM sva se našla pred skladiščem gotovih izdelkov v obratu II. Na stotine kilometrov prevozi in prav gotovo pozna našo pnevmatiko. Vinko Hobič resnično dobro pozna naše podjetje,

(Nadaljevanje na 11. strani)

Vinko Hobič je prevozil 154.000 km z našimi avtoplašči

Zdravje in dopust

Toliko zaželjen čas, ko lahko nastopimo redni letni dopust, je le prišel.

Na žalost ponovno ugotavljamo, kot že vsa leta doslej, da za marsikaterega našega delavca ni dopust, ampak dodatno delo.

Letni dopust je namenjen delavcu, da se odpočije od svojega rednega dela v tovarni. Praviloma naj bi dopust koristili deljeno, in sicer prvi del v poletnih mesecih, drugi del v zimskih mesecih. Ni res, da je edino dopust na morju »pravi« dopust; tudi dopust v gorah ali pozimi na smučanju je ravno tako dober, če ne marsikdaj in za marsikoga boljši kot na morju.

Tudi pri izbiri letnega dopusta bi se morali ravnati bolj po naših potrebah, kot po naših željah. Pri tem imam v mislih predvsem ljudi, ki kljub svojemu stanju »rinejo« na vsak način na morje, ker je pač to »moda«, namesto da bi šli na dopust v gore.

klama za jogurt.

Tudi pri plavanju bodimo previdni, kajti plavanje je kljub vsemu delo in tako delo, ki ga nismo navajeni in se nam zna včasih bridko maščevati. Valovito morje je čudovito, vendar ne za vsakogar, ampak samo za dobrega plavalca.

Ker vemo, da nekateri gredo tudi v gore, jim svetujemo, da si napravijo primerno razporeditev gorskih tur in naj ne mislijo, da imajo že vso potrebno kondicijo, ker so napravili dve ali tri ture do nastopa letnega dopusta.

Ravno tako se nam lahko zgodi, da nam višinsko sonce povzroči težke opekline, ki so včasih hujše kot pa tiste na morju.

Drugih nevarnosti je v gorah mnogo več kot na morju, zato naj ne misli kdo, da zmore vse, ker je mlad.

Drugi naši delavci ostanejo doma in preživljajo dopust na svojem do-

Tudi v času dopusta upoštevajmo nasvete našega zdravnika Jaka Vadnjala in marsikom ne bo potrebna zdravniška pomoč

Ko smo že na morju, potem gledamo, da izkoristimo »vsak sončni žarek« v tistem tednu ali desetih dneh, ko smo na morju, že od prvega trenutka, ko stopimo na obalo. Nič zato, če bomo nekaj dni rdeči kot »purani« in se bomo namesto sončili senčili skoro cel dopust. Vsakdo bi že moral vedeti, da se prve tri dni, ko pridemo na morje, ne smemo »pražiti« cel preljudi dan, ampak se moramo izpostaviti soncu samo nekaj ur in potem moramo v senco ali pa vsaj obleči obleko, da nas sonce preveč ne ožge. Ženske naj vedo, da jih »vesoljni komplet« vseh mogočih maž in tekočin ne obvaruje pred sončnimi opeklinami, če so prišle na morje bele kot re-

mu. Tudi doma se da lepo preživeti dopust, če nismo planirali, da bomo med dopustom postorili vse tisto, česar med letom nismo hoteli ali nismo imeli časa.

Tistim pa, ki gradijo, svetujemo, naj si kljub vsemu vzamejo nekaj časa, vsaj nekaj dni pred ponovnim nastopom dela, da se vsaj nekoliko sprostijo; možnost nesreč med delom po končanem kolektivnem dopustu je vedno večja, kot če bi že delali mesec dni.

Za vse kategorije dopustnikov pa naj velja, da med dopustom nimamo odprte »zelene luči« na semaforju, ki se imenuje »alkohol«.

dr. Jaka Vadnjala

Z avtom na pot

Vsi se že bolj ali manj pripravljamo na letošnji oddih; večina se je že odločila, kje in kako preživeti dopust. Nekateri bodo potovali z letalom, drugi z avtobusom, vlakom; precej jih namerava odriniti na krajšo ali daljšo pot s svojim jeklenim prijateljem.

Vsem, ki boste tako ali drugače potovali, želim prijetne počitnice.

Ta sestavek pa je namenjen vsem, ki se tudi med dopustom ne nameravate ločiti od svojih avtom-

bilov. K pisanju me je spodbudilo dejstvo, da je v Sloveniji ob turističnem navalu vsako leto veliko težjih in lažjih cestnih nesreč. Kljub omejitvam, spremenjenemu zakonu o cestno prometnih predpisih so krvave bilance na naših cestah zastrašujoče. V prvih štirih mesecih letošnjega leta je bilo samo na slovenskih cestah okoli 170 mrtvih. Samo v mesecu aprilu pa je v 43 nesrečah izgubilo življenje 52 ljudi.

Preberite in premislite — da mu ne boste podobni!

Predolg bi bil sestavek, če bi skušal naštet vzroke za to bilanco. Vsem voznikom v opozorilo: na cesti niste sami! Samo v naši republiki je registriranih nad 350.000 motornih vozil. V turistični sezoni pa se to število znatno poveča. Spomnite se samo kolon v poletnih mesecih, ko s hitrostjo do 5 km na uro po požvevo odšteva kilometre.

Ker pa smo tik pred dopustom, smo črno kroniko uporabili le za opozorilo. Lotimo se avta. Avta kot prevoznega sredstva, ki mora izpolnjevati določene pogoje, da sploh lahko služi svojemu namenu.

1. Pameten voznik se bo pred daljšo vožnjo prepričal o stanju svojega avta; posvetovanje z mehanikom ni nikoli odveč. Marsikaj pa lahko naredimo tudi sami. Začnimo pri pnevmatikah: izrabljena, iztrošena, zlizana ali poškodovana pnevmatika ne sodi na avtomobil; rezervno kolo mora biti brezhibno. Pred vožnjo se prepričajte, če je pritisk v pnevmatiki pravi; samo z avtom, ki ima dobro in kakovostno pnevmatiko smemo na pot.

2. Če vašemu avtu poteče tehnični pregled julija ali celo avgusta — raje ga zapeljite na pregled pred dopustom, pred potovanjem. To vas bo sicer stalo nekaj tisočakov, toda potovali boste bolj brezskrbno.

3. Prepričajte se, če imate pripravljeno najpotrebnejše orodje.

4. Ne pozabite varnostnega trikotnika. V ovitku za prvo pomoč naj bo vse, kar je predpisano.

5. Razsvetljava je oko vašega avtomobila, zato vzemite rezervni komplet žarnic in varovalk.

6. Čeprav so bencinske črpalke ob naših cestah zelo pogoste, ne bo odveč, če imate s seboj vsaj dvolitrsko plastično posodo vode. To velja predvsem za vozila z vodnim hlajenjem, saj nikoli ne vemo, v kakšnem vremenu in po kakšni cesti bomo vozili. Z rezervno vodo pa si boste hitro ohladili motor in umili roke, ki si jih boste umazali, če bo treba kaj popraviti, menjati.

7. Če odpove pogonski jermen za hlajenje, se lahko zgodi, da se na armaturni plošči prižge rdeča lučka, ki nas opozori, da je v hladilnem sistemu prišlo do okvare. Zato ne pozabite v svoji garaži rezervnih pogonskih jermenov.

8. Naši pločevinasti prijatelji so včasih zelo muhasti, zato ne bo odveč, če imate tudi komplet svečic, ki jih lahko zelo hitro zamenjate.

9. Ker pa vsi vozniki gotovo poznate svoja vozila, je teh nekaj napotkov samo spodbuda za pripravo na pot. S temeljito pripravo si boste prihranili marsikatero nevšeč-

nost, prihranili si lahko velike stroške (npr.: če vas dobi prometna milica, da nimate rezervnih žarnic, stane to 50,00 din).

Vsi, ki se odpravljate na dopust s svojim avtom, ne pozabite, da je tudi vaše počutje pogoj za varno vožnjo. Predvsem vozniki, ki se odpravljate na daljše vožnje, ne mislite, da ste neutrudljivi za volanom, ne precenjujte svojih zmognosti. Ko se boste odločili, koliko kilometrov boste prevozili na dan, dobro premislite, če ste takemu naporu tudi kos. Utrujenost je pogosto vzrok prometnim nesrečam. Predolga vožnja brez vmesnih postankov, vožnja po dolgih, dolgotrajnih odcepkih ravnih cest je zelo utrujajoča. Poleti je vzrok utrujenosti tudi pripeka, močna sončna svetloba, ponoči žarometi nasproti vozečih vozil itd. Predlagam, da ne pozabite na sončna očala, ki vam bodo ob pripeki lajšala vožnjo, ponoči pa se omejite le na krajše relacije. Če se vam slučajno zgodi, da bi vas za volanom začela prijemat dremavica, ustavite na prvem primernem prostoru, se spočijte in šele nato nadaljujte vožnjo.

Čist zrak v vozilu je eden od pogojev za varno vožnjo. V vozilu se voznik počuti slabo, če je vroče ali če je mraz. Zato v poletnih mesecih posebno pazimo, da nas onesnažen in vroč zrak ne otopi. Ker v počitniških krajih avto ponavadi dalj časa stoji na sončnem parkirnem prostoru, pred vožnjo najprej odprite »kotel«, ki ga temeljito prezračite in šele nato sedite za volan.

Tale sestavek prav gotovo ne »zajemaj« vseh nasvetov za varno vožnjo na dopust. Hoteli smo vas le opozoriti, spodbuditi k razmišljanju, preden sedite za volan.

Zato, ker želimo, da se čez štiri-najst dni, tri tedne spet dobimo v podjetju. Vsi, zdravi, spočit!

L. M.

Vozniki motornih vozil

Omejitev

Samo na magistralnih cestah 100 km

S 1. majem je v veljavi nova odločba, ki jo je izdal republiški sekretariat za notranje zadeve o omejitvah hitrosti na cestah. Samo na magistralnih cestah je dovoljeno voziti s hitrostjo 100 km/h, na regionalnih je omejitev na 80 km/h. Izjema je samo odcep avtomobilske ceste od Vrhnike do Postojne, kjer ni omejitve hitrosti.

Mladi iz Save v brigadi

Kozjansko 74

Tudi letos teče mladinska delovna akcija na Kozjanskem, kjer sodelujejo mladinke in mladinci iz vseh krajev Slovenije in tudi iz pobratnih mest Banja Luke, Zemuna, Beograda in drugih.

Mladi iz Save so sodelovali v drugi izmeni. To so bili Anton Kovič iz VET, Iztok Aledič ter Borut Huber iz TAP. Mlade iz gorenjskih občin Kranja, Škofje Loke, Radovljice, Jesenic, Kranjske gore in Tržiča je združevala Prešernova brigada. Kot vse podobne mladinske akcije je tudi ta združila mlade iz Slovenije in drugih republik; med delom in pesmijo so se krepile bratske vezi med narodi Jugoslavije.

V brigadi so bili večinoma mladi iz delovnih organizacij, ki so že vajeni trdega dela, kakršnega je zahtevala ta akcija. Niti žuljave roke niso mogle zaustaviti delovnega poleta mladih brigadirjev.

Brigadirski delovni dan se je pričel zjutraj ob 4. uri in je trajal približno do 14. ure, vendar je veliko brigadirjev v popoldanskem času udarniško delalo na kmetijah pri poljskem delu.

Osnovna naloga akcije pa je bila zagotoviti boljšo cestno prometno povezavo krajev na Kozjanskem z bližnjimi večjimi središči ter napolniti vodovodov v oddaljene vasi in na samotne kmetije, raztresene po pobočjih okoliških gričev.

V brigadi je bilo poskrbljeno za kulturno in zabavno življenje brigadirjev. Zabavali smo se ob tabornih ognjih in imeli kulturni program 25. maja — rojstni dan tovariša Tita. Brigadirji so sklenili, da na ta dan najbolje pokažejo svojo dobro voljo z udarniškim delom.

Ho-ruk! Ni ovire, ki jo mladi ne bi zmogli

Tudi športno življenje je bilo pestro, saj so bila tekmovanja v mallem nogometu, košarki in rokometu. Udeleženci druge izmene delovne akcije Kozjansko 74 so se udeležili tudi veličastne proslave v Trbovljah ob spominu na 50-letnico zloma Orjuna — fašistične organizacije.

Da bi popestrili življenje brigadirjev, je vodstvo akcije organiziralo izlet v Atomske toplice, Rogaško Slatino in Podčetrtek, v Celju pa so si brigadirji ogledali tudi gledališko

predstavo. Tako je delovni dan brigadirjev bil sestavljen iz dela na trasi, dela pri domačinih in razvedrila, ki so si ga brigadirji sami organizirali.

Prešernovo brigado je obiskalo tudi več predstavnikov občinskih konferenc ZMS iz mest, od koder so bili brigadirji. Zanimali so se za potek akcije in v njej tudi sami sodelovali.

Štab akcije je bil zelo zadovoljen s potekom dela na trasi in življe-

njem v brigadi in si je želel, da bi se brigadirji, ki so sodelovali v akciji Kozjansko — 74, še kdaj vrnili v te kraje.

31. avgusta bo v Planini sklepna slovesnost ob zaključku akcije Kozjansko — 74, na kateri bodo sodelovali vsi brigadirji, ki so se letošnje leto akcije udeležili. Na tej slovesnosti bodo podeljena tudi priznanja in udarniške značke najboljšim brigadam udeleženkam akcije. Priznanja in akcije bodo podeljene tudi brigadirkam in brigadirjem osebno.

Ali bomo v Savi imeli tudi udarnike mladinske delovne akcije Kozjansko — 74?

B. Huber

Posebna pozornost v brigadi velja izobraževanju

Izobraževalni center Industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov SAVA KRANJ

razpisuje

za šolsko leto 1974/75 izredno šolanje, in sicer za šole oziroma smeri, ki so v skladu s potrebami naše delovne organizacije

Pogoji za sklenitev pogodbe o izrednem šolanju so:

- da je smer in stopnja šolanja v skladu s potrebami delovne organizacije, za kar da soglasje kadrovska služba,
- da je delavec zaključil zadnje šolanje z vsaj dobrim uspehom,
- da je uspešno opravil psihološki test,
- da njegov vodja priporoča sklenitev pogodbe o izrednem šolanju v skladu s določili veljavnega samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu,
- da ni delavec na stroške delovne organizacije že enkrat obiskoval šolo iste stopnje, a druge smeri.

Kandidati morajo pisмено prošnji priložiti še zadnje šolsko spričevalo ali potrdilo o opravljenih izpitih in priporočilo vodje obračunske enote. Prošnjo in dokumente naj kandidati pošljejo v izobraževalni center najkasneje do 15. avgusta 1974.

Kadrovska služba

razpisuje prosto delovno mesto

VODJA DRUŽBENEGA STANDARDA (DIDM)

POGOJ:

- zaključena visoka ali višja strokovna izobrazba sociološke, pravne, organizacijsko kadrovske, politološke ali ekonomske smeri,
- uspešno opravljen test,
- poskusno delo 60 delovnih dni,
- kandidat mora biti moralno politično neoporečen in imeti mora pravičen odnos do samoupravljanja.

Pri izbiri bodo imeli prednost kandidati s prakso na področju reševanja problemov socialnega varstva in družbenega standarda.

Pismene prijave sprejema kadrovska služba, oddelek za zaposlovanje, najkasneje do 27. 7. 1974.

O sklepu odbora za medsebojna razmerja bodo kandidati obveščeni najkasneje v 30 dneh po preteku roka razgлася.

154 000 km s savskimi gumami

(Nadaljevanje z 9. strani)

vsaj tak vtis sem dobil. Zelo pogosto namreč prevaža našo pnevmatiko širom po Jugoslaviji — z našimi avtoplašči na kolesih.

VINKO HOBIČ je star 40 let, je šofer pri Transturistu iz Škofje Loke.

— Kakšne izkušnje imate s savskimi izdelki, konkretnije z našimi avtoplašči?

Zame ni boljših avtoplaščev kot so savski. Da ne pretiram, naj v ilustracijo povem, da imamo pri Transturistu že veliko izkušenj z različno pnevmatiko. Zato ni naključje, da smo pred leti, ko smo pri Mercedesu prevzeli 20 novih tovornjakov, avtoplašče peljali v Nemčijo in jih montirali na nova vozila. Eno teh vozil je tudi moje. 300.000 kilometrov sem prevozil z njim in pred dnevi sem tretjič menjal avtoplašče. V tem času pa sem imel le dve okvari na njih. Enako delajo tudi moji poklicni kolegi. Mislim, da reklame za »devetko« ne potrebujete. Ta pnevmatika se sama hvata.

Ne smem pa zamočati, da tudi skrbim za te avtoplašče, redno kontroliram pritisk, včasih malo počijem, saj se obema, meni in avtu, prileže počitek in vožnjo prilagodim cestišču. Da pa ne bom govoril samo o sebi, naj vam povem nekaj primerov, ki zgovorno kažejo, kako priljubljeni so savski avtoplašči.

Po Jugoslaviji skoraj redno prevažam avtoplašče. Doživel sem nekaj nevsakdanjih trenutkov. Ko pripeljem »robo« npr. v Srbijo, jo v večini primerov sploh ne skladiščijo. Takoj, ko pridem, začnejo brniti telefoni; največkrat zadošča stavek ali dva, pa me kupci dobesedno sami »razložijo«. Za marsikoga je dovolj, če mu prodajalec po telefonu pove, da je prispela roba iz Kranja. Nek privatnik v Čapljini je zahteval 6 avtoplaščev »devetke« ne glede na to, koliko bi moral zanje odšteti. Nabavni referenti me niso samo enkrat vprašali: Samo toliko ste jih pripeljali? Še in še bi lahko pripovedoval. Zame so odlične!

Tako Vinko Hobič.

Povrnimo se k pismom. V njih je polno takšnih in podobnih ocen.

Menim, da smo lahko upravičeno ponosni, saj je to sad trdega in načrtnega dela, prizadevnosti delavcev v strokovnih službah in proizvodnji.

O Savi in naših izdelkih govore s spoštovanjem. Tak ugled nam dokazuje, da nimamo težav pri prodaji. Kvaliteta naših izdelkov je naša najboljša reklama.

J. J.

Zakaj nekateri avtobusi pogosto zamujajo?

Člani kolektiva, ki se vozijo v službo z avtobusi, večkrat negodujejo, ker nekateri avtobusi pogosto zamujajo. Kadrovska služba v takih primerih odgovorne predstavnike avtobusnega podjetja takoj opozori na škodo, ki jo ima naše podjetje zaradi prepozno prihoda delavcev v službo. Od njih tudi zahtevamo, da avtobusi pripeljejo delavce v službo po voznem redu — brez zamud.

V zadnjem času sta postali problematični relaciji Planina—Sava in Primskovo—Sava. Avtobusa, ki vozita delavcev v službo na omenjenih relacijah, pogosto zamujata, nekajkrat pa se je zgodilo, da avtobusov sploh ni bilo. Kadrovska služba je od podjetja Creina zahtevala pismeno obrazložitev, zakaj prihaja do zamud avtobusov na omenjenih relacijah in kako v bodoče rešiti problem prevozov delavcev s Planine in Primskovega. Creina nam je poslala odgovor, ki ga v celoti objavljamo z namenom, da bi člane kolektiva opozorili tudi na nevzdržno prometno situacijo, ki jo imamo v Kranju ob konicah, to je ob 6. uri zjutraj in 14. uri popoldne.

CREINA Kranj TOZD promet-operativa Obrazložitev

Na podlagi ustnega dogovora med podjetjema Creina Kranj — TOZD promet in predstavnikom Sava Kranj tov. Dolencem, je bilo sklenjeno, da podjetje Creina Kranj omogoči dodatne prevoze z avtobusi ob konicah, in sicer na relaciji Planina—Sava ob 5.40 uri in Sava—Planina ob 14.10 uri ter Primskovo—Sava ob 5.40 uri, povratek iz Save ob 14.10 uri, in Sava—avtobusna postaja ob 14.10 uri.

Avtobusi za prevoz vaših delavcev, ki so obratovali na omenjenih relacijah, so bili dodatni oz. so opravljali te vožnje že poleg svojih rednih delovnih nalog.

Izpade oz. zamude, ki so bili v mesecu maju in juniju tega leta, utemeljujemo z naslednjim: avtobusi, ki so bili odrejeni za prevoz na teh relacijah, so zaradi gostega prometa v jutranjih urah večkrat morali čakati na križiščih in tudi na Savsik cesti pri mostu, da so se lahko vključili v promet na prednostno cesto.

Čeprav tudi omenjeni avtobusi odpeljejo po dogovorjenem voznem redu, tj. ob 5.40, se zgodi, da zaradi gostega prometa ne morejo pripeljati na določeno mesto do 5.50, za kar menimo, da ni naša krivda.

Dne 11. 6. 1974 je nastala zamuda zaradi višje sile, izpadli so trije avtobusi, in sicer:

— avtobus iz Ljubljane bi moral odpeljati ob 5.15, neznanč pa so na tem avtobusu razrezali 2 prvi gumi, tako da smo morali v Ljub-

ljano poslati drugo vozilo, ki tudi pripelje delavce za Iskro in Savo; — voznik na relaciji Vodice—Kranj se je ponesrečil na poti v službo, zato smo morali poslati drugo vozilo;

— avtobus, ki vozi na relaciji Bela—Kranj, se je pokvaril (zavore), odrediti smo morali drugo vozilo.

Ker so v tem obdobju tudi dodatni prevozi šolskih otrok na razne ekskurzije in izlete, so naše kapacitete zelo zasedene in premajhne. Zaradi take situacije moramo avtobuse obračati na več relacijah, zato zaradi gostega prometa pride na cestah do manjših zamud, posebno v jutranjih urah: avtobus na relaciji Labore—avtobusna postaja vozi tudi do 15 minut.

Če vam hočemo zagotoviti točen prevoz delavcev na imenovanih relacijah, moramo imeti na razpolago tri dodatne avtobuse, ki bi obratovali izključno samo na teh relaci-

jah. Za take usluge pa bi bila cena neprimerno višja kot je sedanja. Naše podjetje mora ravno tako kot vaše poslovati v okviru rentabilnosti, kar pa za nas predstavlja, da mora vsak avtobus prevoziti dnevno najmanj 250 km, v tem primeru pa jih prevozi približno 40 km. Tako bi bila cena za en avtobus 1925 din dnevno.

Pri razgovorih z vašimi predstavniki smo za rešitev tega problema predlagali v planu dve varianti. Prva je bila za vas bolj sprejemljiva. Vaši delavci bi morali biti malo bolj strpni ob morebitni zamudi, saj so bili primeri zamud največkrat odvisni od gostote prometa ali višje sile.

Še vedno menimo, da moramo osvojiti že predlagano drugo varianto, tj. premakniti delovni čas, če hočemo, da bo prevoz delavcev bolj ustrezen. Edino v tem primeru bi bil razbremenjen promet na naših cestah, prevoz delavcev pa bolj normalen.

Tovariški pozdrav!
Vodja TOZD promet
Franc Rebec

Komisija za štipendije in posojila pri Temeljni izobraževalni skupnosti Kranj na podlagi 8. člena pravilnika o podeljevanju štipendij in 3. člena pravilnika o podeljevanju študijskih posojil

r a z p i s u j e za šolsko leto 1974/75

1. 40 štipendij, od tega	
na Visoki šoli za telesno kulturo	1 štipendijo
na Filozofski fakulteti za študij zgodovine in geografije	1 štipendijo
na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo ali Pedagoški akademiji za študij matematike in fizike	3 štipendije
na Pedagoški akademiji za študij na oddelku za razredni pouk	10 štipendij
na Pedagoški akademiji na oddelku za predmetni pouk za študij slovenščine in knjižničarstva	1 štipendijo
na Pedagoški akademiji na oddelku za predmetni pouk za študij tehničnega pouka in fizike	2 štipendiji
na Pedagoški akademiji na oddelku za predmetni pouk za študij glasbe	1 štipendijo
na Vzgojiteljski šoli	11 štipendij
na Gimnaziji pedagoške smeri ali Gimnaziji Kranj za dijake, ki se bodo usmerili v pedagoški poklic	10 štipendij
2. 40 brezobrestnih študijskih posojil za srednješolce (do 400 din mesečno), višješolce in visokošolce (do 500 din mesečno) z odpisi in dolgoročnim vračanjem.	

Posojiljemalec se oprosti vračanja študijskega posojila, če konča šolanje v predpisanem času oziroma če diplomira do konca absolventskega staža, priznanega v statutu šole in sicer: v primeru odličnega uspeha do 100 %, prav dobrega uspeha do 80 %, dobrega uspeha do 50 % in zadostnega uspeha do 20 % prejetega posojila.

Prošnja za dodelitev štipendije oziroma posojila mora biti izpolnjena na obrazcu (obr. 1,65 in obr. 1,66 — Drž. zal. Slove.), priložiti pa ji je treba: lastnoročno napisano izjavo prosilca, da ne prejema štipendije ali posojila kje drugje, potrdilo o šolanju oziroma frekventacijsko potrdilo, potrdilo o opravljenih študijskih obveznostih: srednješolci priložijo zadnje spričevalo oziroma tudi spričevalo o zaključnem izpitu, potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov, mnenje šole, mnenje studentske, ali druge družbeno-politične organizacije.

Potrdila o osebnem dohodku in nadomestilih morajo biti izpolnjena s podatki za prvih pet mesecev leta 1974.

Prošnja za posojilo mora poleg navedenega vsebovati še višino mesečnega zneska zaprosenega posojila. Obravnavane bodo vloge prosilcev, pri katerih mesečni dohodki na družinskega člana ne presegajo zneska, ki je določen kot cenzus za dodelitev otroškega dodatka in so končali razred oziroma opravili izpite vsaj s poprečno oceno 2,6 (6,6).

Pri podelitvi štipendije imajo pri enakem izpolnjevanju pogojev prednost otroci udeležencev NOB in žrtev fašističnega nasilja ter prosilci s slabšimi socialnimi pogoji.

Prošnje z vsemi zahtevanimi prilogami naj prosilci pošljejo po pošti na naslov: Temeljna izobraževalna skupnost Kranj, Komisija za štipendije in posojila, do vključno 15/7-1974. Prošenj, vloženih po tem roku, komisija ne bo obravnavala.

Komisija za štipendije in posojila pri TIS Kranj

Prijatelju v slovo

Pišem Tonetu v slovo, pišem prijatelju, tovarišu, sodelavcu, človeku.

Le nekaj dni pred tvojo smrtjo sva se srečala in kot vedno rekla to in ono. Pa vendar to pot nekaj več. Pripovedoval si mi same vesele novice, iz tebe je vel optimizem kot še nikoli. Pripovedoval si, pripovedoval...

Poznam tvojo življenjsko zgodbo: Ni ti bilo lahko; mlad si šel od doma, tolkel si se skozi življenje, s svojimi rokami si si služil kruh.

Pred dvajsetimi leti si se ustvil pri nas, v Savi. Bil si pionir obrata II, med skupino prvih, ki so gradili temelje nove, velike Save.

Poleg tega, da si bil tovariš in prijatelj z velikim srcem, si bil tudi dober, priden delavec. Tvoj delavnik in delavnik mnogih sodelavcev največkrat ni bil dolg le osem ur; mnogo nedelj in praznikov si delal. In kot tvoji tovariši tudi ti nisi pričakoval za to pohval, priznanj. Samoumevno se ti je zdelo, da je bilo delo opravljeno. Tvoja delavnost, odkritost in tovarištvo je nas mnoge navezovalo na te.

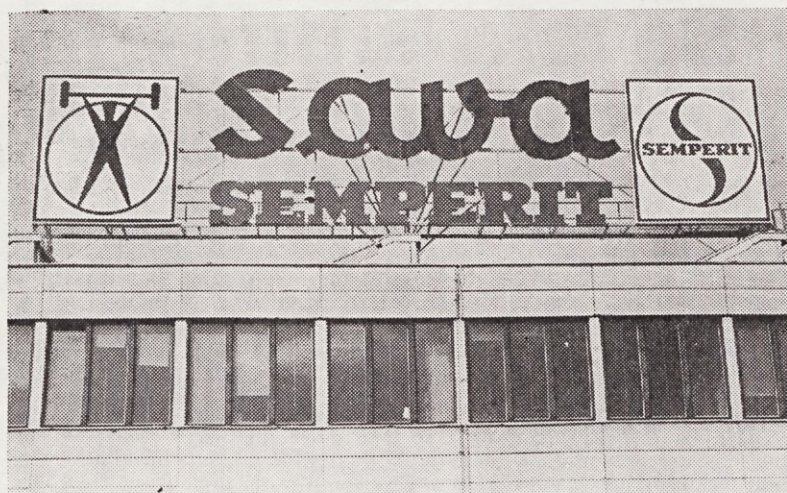
Bil si dober človek, Tone, zato vem, da bo tvoj spomin ostal dolgo v naših srcih.

J. Š.

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja uredniški odbor. Glasilo izhaja štirinajstrednevno, glavni in odgovorni urednik Jože Štular. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 22-521, interno 282. Tisk in kličjeji ČP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

Končno je sleherni voznik na cesti Kranj — Ljubljana opozorjen na Savo

Nov napis Sava - Semperit

Na proizvodni hali tovarne avtopnevmatike te dni zaključujejo zadnja dela pri postavitvi novega napisa.

Gotovo se je že kdo od vas ozrl na 3,5 m visok in 13 m dolg bel-zelen-modrer napis Sava-Semperit. Pri obeh je postavljen tudi zaščitni znak. Napis ima svetlobni avtomat,

ki se bo vključeval in izključeval po programu.

Podoben napis bo tudi na novem dimniku, le da bo postavljen navpično, na njem pa bo le napis Sava.

Končno smo le dobili napis, ki ga Sava zasluži. Napis — pravijo — bo eden največjih v Sloveniji, če ne celo v Jugoslaviji.

Poslovanje I.-V.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vzporedno z vsemi temi problemi (delovna sila, nedoseganje akumulacije) pa se srečujemo tudi z problemom likvidnosti. Zavedati se moramo, da likvidnost ni merilo poslovne uspešnosti delovne organizacije, temveč samo po sebi razumljiv in nujen pogoj uspešnega gospodarjenja.

Po predpisih je dolžnost delovne organizacije pokrivati vrednost zalog s trajnimi viri obratnih sredstev. Posledica podražitev je trajno povečanje vrednosti zalog surovin, nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov. Za našo delovno organizacijo znaša vrednost povečanja zalog 60 milijonov dinarjev ob istem finančnem obsegu poslovanja. V kolikor naša delovna organizacija v tem letu doseže ostanek dohodka v predvideni višini povečanja vrednosti zalog in da ustvari tudi sredstva, ki jih po gospodarskem načrtu predvidevamo za potrebe skupne porabe, kar bi skupno znašalo 72 mio dinarjev, ocenjujemo, da ob tolikšnem finančnem rezultatu podjetja ni več reproduktivno sposobno, ker ne ustvari dohodka za razširjeno reprodukcijo oziroma za odplačilo dolgoročnih obveznosti za leto 1975. Ob takšnem finančnem rezultatu je torej delovna organizacija reproduktivno nesposobna.

Po našem prepričanju gospodarstvo v prvem kvartalu letos izkazuje razmeroma dobre finančne rezultate na račun cenejših prehodnih zalog preteklega leta. Dodatne potrebe po obratnih sredstvih pokrivajo z kratkoročnimi bančnimi krediti, ter z večanjem obsega tekočih obveznosti do dobaviteljev. To pa istočasno pomeni, da so poslovni rezultati deloma fiktivni in se v bistvu nanašajo na rezultat dosežen iz naslova inflacijske obratnih sredstev (inflacijski dobiček).

VINKO PERČIČ

Za smeh in razvedrilo

— Življenje nam ne otežkočajo ljudje, ki vse izčvekajo kar vedo, marveč ljudje, ki čvekajo več kot vedo.

— V uredništvu: »Poslal sem vam bil nekaj dovtipov, tovariš urednik. Ali ste jih že prebrali?«

O, že večkrat, dragi prijatelj!

— Jaka in Miha ne vesta kaj bi počela. Tedaj se domisli Miha:

»Tukaj imam dinar. Če bo ‚mož‘, greva kegljat, če bo ‚cifra‘, greva plesat, če se postavi pokonci, greva pa spat.«

»In če ostane v zraku,« ga dopolni Jaka, »bova študirala!«

— Mladi ljudje vedo premalo, da bi se ravnali po pameti, zato poskušajo nemogoče — in to, rod za rodom — tudi dosežejo.

— Dva stara leva se srečata v pragozdu in eden od njiju meni:

»S svojimi otroki sem imel pa res srečo. Eden je v živalskem vrtu, drugi v cirkusu, najmlajši pa igra v Tarzanovih filmih!«

Ustanovna skupščina Kluba zdravljenih alkoholikov

V soboto, 22. junija 1974, je bila v Domu JLA ustanovna skupščina Kluba zdravljenih alkoholikov »Sava« Kranj pod pokroviteljstvom glavnega direktorja Janeza Beravsca.

Iniciativni odbor v sestavi skupine Savčanov — zdravljenih alkoholikov, ki je nadaljevala rehabilitacijo v Klubu zdravljenih alkoholikov Vodovodni stolp, terapevtov, medicinske sestre Rajke Zupan, socialnega delavca Toneta Kladnika, direktorice kadrovske službe Rakovčeve, je s pomočjo članov Kluba zdravljenih alkoholikov Zlato polje, ki so praznovali drugo letno skupščino ter članov Kluba zdravljenih alkoholikov Vodovodni stolp, ki so praznovali prvo letno skupščino, pripravil ustanovno skupščino Kluba zdravljenih alkoholikov »Sava«.

Skupina Savčanov se je pod vodstvom terapevtskega tima sestala šestkrat v klubskih prostorih na Planini.

Zdravnika-terapevta za klub je preskrbelo vodstvo dispanzerja za alkoholizem in ostale odvisnosti pri Zdravstvenem domu Kranj. To odgovorno nalogo je prevzel dr. Peter Štular.

Ustanovna skupščina je potekala v izredno prijetnem in domačem vzdušju — po zaslugi vseh prisotnih, posebej pa še gostov iz Save.

Redni terapevtski sestanki kluba bodo ob torkih od 13. do 15. ure v klubski sobi mladinskega doma Save.

Upam, da bomo z abstinenco in aktivnim delom upravičili ustanovitev kluba.

V imenu Kluba zdravljenih alkoholikov se vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je do ustanovitve kluba prišlo, iskreno zahvaljujem, še posebej pa tov. direktorju Janezu Beravsca za pokroviteljstvo in vzpodbudne besede.

Tone Kladnik

Ustanovna skupščina Kluba zdravljenih alkoholikov SAVA je bila v Domu JLA

Zanimivosti iz gasilstva

Ob 100-letnici gasilske organizacije na Slovenskem so tekmovali tudi savski gasilci in osvojili odlično 2. mesto. Tekmovali so gasilci kemične, usnjarske in živilske industrije SRS.

Tekmovalne enote

Tekmovalne enote	Točke
Color Medvode	677,5
Sava Kranj	602,5
Kolinska, tovarna hranil Ljubljana	553,5
Tovarna usnja Šoštanj	546,0
Tovarna kemičnih izdelkov Hrastnik	529,5
Industrija usnja Vrhnika, obrat Smartno	528
Peko Tržič	306

NOVO ORODJE IN OPREMA

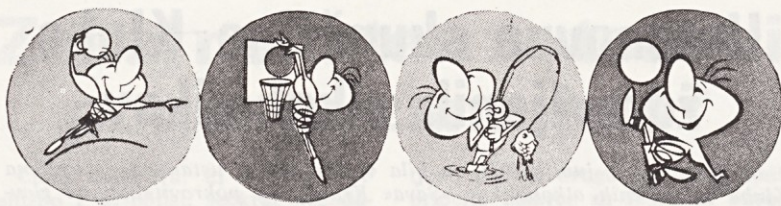
Razvoj gasilnega orodja in opreme se je začel v XIX. stoletju. Hiter razvoj gospodarstva, zlasti industrije v zahodnoevropskih državah, se je odrazil tudi v gasilstvu. Leta 1829 so v Angliji izumili prvo

parno brizgalno. Ko so v Berlinu leta 1851 ustanovili poklicno gasilstvo, so imeli med številnim orodjem 45 brizgaln, od tega eno parno. To je bila tudi ena prvih parnih brizgaln na evropski celine, kajti Angleži so izdelovali parne brizgalne v glavnem za svoja mesta in za Severno Ameriko. Šele, ko je firma Knaust na Dunaju leta 1867 sama izdelala in dala v promet prvo parno brizgalno, se je vzbudilo določeno zanimanje za to gasilno novost.

Leta 1870 so v mnogih evropskih državah začeli odpravljati stare brizgalne s sukralno cevjo, namesto njih pa uvajati parne brizgalne, ki so dajale na minuto 1500 do 4000 litrov vode na 4 ali 6 cevi. Toda te brizgalne so bile zelo težke in okorne. Bile so tudi zelo drage in zato niso prodrle, poleg tega so jih moral kuniti 20 do 25 minut, preden so bile uporabne za akcijo.

Zbral Ivan Petrič

Savski smučarji letos zelo dobri

Nov uspeh kolesarjev Save

Clanska ekipa našega kluba, ki so jo sestavljali: Franci Hvasti, Jože Valenčič, Slavko Žagar in Stane Dovč so se udeležili velike mednarodne dirke Po Srbiji od 2. do 7. junija. Na tej dirki je sodelovalo štirinajst ekip (devetinšestdeset kolesarjev), od tega tudi reprezentanci Madžarske in Turčije. Od slovenskih ekip je poleg naše sodelovala še kombinirana ekipa Roga in Odreda.

Dirka je bila razdeljena na šest etap v skupni dolžini 656 km. Prva etapa je vodila po ulicah Beograda, dolga je bila 33 km. Kljub dežju in vetru so kolesarji dosegli povprečno hitrost 48 km/h. Zmagal je Kunaver (Partizan Beograd), Jože Valenčič je bil šesti, ostali pa so bili v skupini od 10.—25. mesta z istim časom kot zmagovalce.

Druga etapa je vodila od Beograda do Arandjelovca v dolžini 150 km. Zmagal je Pleško (Astra-Rog), drugi je bil naš Žagar, peti Hvasti, Valenčič je bil šestnajsti, Dovč pa se je pokvarilo kolo, tako da je večji del proge vozil sam in prispel na cilj z zaostankom 26 min.

Tretja etapa je bila dolga 103 km, kolesarji pa so iz Arandjelovca nadaljevali pot v Kraljevo. Zmagal je Jože Valenčič, Hvasti je bil deveti, Žagar 14, Dovč 44.

V skupnem vrstnem redu je po tej etapi Jože Valenčič zaostal kot drugi za vodilnim 1 sek, peti Žagar za 18 sek., dvanajsti Hvasti za 1 minuto in 6 sek.

Ekipno pa se je Sava prebila na drugo mesto za ekipo Astra-Rog z zaostankom 19 sekund.

V četrti etapi iz Kraljeva v Svetozarevo, dolgi 128 km, je zmagal Turek Hirjelmaz, naši pa so pri-

peljali v skupini ter v skupnem plasmaju zasedli naslednja mesta: 4. Valenčič, zaostanek 49 sek. za prvim, 8. Žagar za 1,06 min, 16. Hvasti za 2,08 min. Ekipno je Sava tretja z 19 sekundami zaostanka.

V peti etapi iz Svetozareva v Kragujevac, dolgi 142 km, je zmagal Leček (Astra-Rog), naši pa so se pripeljali v prvi skupini s tolikšno prednostjo pred drugimi, da je Jože Valenčič v skupnem vrstnem redu prevzel vodstvo in oblekel rumeno majico. Tretji je bil Žagar s 17 sek. zaostanka, 18. Hvasti z 2,51. Ekipno je bila Sava še vedno tretja z 19 sek. zaostanka.

Šesto in zadnjo etapo iz Kragujevca v Beograd, dolgo 120 km, so naši kolesarji vozili taktično izredno dobro, saj so v kali zatrli vse napade in pobege, ki bi ogrozili Valenčičevo rumeno majico, Žagar je v končni uvrstitvi dosegel drugo mesto z 17 sek. zaostanka. Hvasti se je uvrstil na 20. mesto z 2,49 sek. zaostanka, Dovč, ki ni imel športne sreče s kolesom, pa je bil 36.

V ekipni konkurenci je zmagala ekipa Astra-Rog. Sava je bila druga z zaostankom 24 sekund. Tako je moralni ekipni zmagovalce pravzaprav naša ekipa, saj niti Rog, niti Astra nist kvalitetno in častno zastopali barve svojih klubov.

Tovarištvo, dobri odnosi in razumevanje prekaljeno v težkih trenutkih neskončnih kilometrov so se še enkrat izkazali v pravilnosti reka Vsi za enega — eden za vse, ki v našem klubu velja od skromnih začetkov in se nadaljuje po poti, ki pelje k uspehom — ne le na športnem področju, ampak tudi v življenju.

Tulipan

Kljub izredno mili zimi in slabim snežnim razmeram se je naša smučarska ekipa, ki šteje 25 tekmovalcev in tekmovalk, tudi letos udeležila štirih tekmovanj: VII. zimsko športnih iger občinskega sindikalnega sveta, 22. tradicionalnega prvenstva usnarjev, čevljarjev in gumarjev na Zelenici, 2. Končevega memoriala in sindikalnega prvenstva avtomobilske industrije Slovenije na Veliki planini. Vsa tekmovanja so bila v mesecu marcu na manj ali bolj težkih progah. Za vsa tekmovanja lahko trdim, da so bila kvalitetno organizirana.

Pod pokroviteljstvom Save je občinski sindikalni svet Kranj organiziral v Mojstrani smučarsko tekmovanje, na katerega se je prijavilo štirideset delovnih organizacij oziroma skupno 649 tekmovalcev.

Med to množico tekmovalcev so naši tekmovalci smučali zelo dobro in v skupni uvrstitvi zasedli odlično peto mesto. Prvo mesto je zasedla ekipa Iskre. Ob tej priložnosti izrekamo pohvalo organizatorjem in pokrovitelju, ki je kljub slabim snežnim razmeram organiziral zelo uspešno tekmovanje.

16. marca je bilo na Zelenici že 22. tradicionalno tekmovanje usnarjev, čevljarjev in gumarjev. Sodelovalo je petnajst kolektivov z 260 tekmovalkami in tekmovalci. Na izredno zahtevni in slabo utrjeni progi so se že po prvih vožnjah pojavili nevarni žlebovi, ki so vse prej kot pomagali tekmovalcem skozi vratica. Kljub izredno velikemu številu padcev, odstopov in diskvalifikacij se je tudi na tem tekmovanju naša ekipa od-

rezala odlično. Zasedla je drugo mesto za ekipo Peka. Kljub temu je bilo ob koncu tekmovanja mnenje naše celotne ekipe, naj v bodoče boljše utrđijo progo, jo postavijo na manj zahtevnem terenu, primernem tudi za slabše tekmovalce. Če je to sindikalno tekmovanje, smučarji, ki aktivno tekmujejo, ne sodijo v ekipo, misliti pa moramo tudi na zahtevnost in nevarnost pripravljenih tekmovalnih prog.

Istega dne je mladinski aktiv Creine iz Kranja organiziral II. Končev memorial, na katerega smo poslali II. ekipo naših mladih tekmovalcev, ki niso mogli ubraniti 2. mesta z lanskega nastopa. Med štirinajstimi ekipami so zasedli 10. mesto.

24. marca je naša ekipa na Veliki planini sodelovala na 3. prvenstvu avtomobilske industrije Slovenije.

Na sorazmerno lahki progi, vendar ob zelo slabem snegu smo prvi sodelovali na tem tekmovanju, vendar premočno premagali vse ekipe. Od petih pripravljenih pokalov smo odnesli kar štiri in ne vem koliko medalj je bilo podeljeno posameznikom iz naše ekipe. Samo v skupini moških nad 45 let, kjer nismo imeli popolne ekipe, nismo osvojili pokala.

To je le skop pregled dosežkov naših smučarjev v letošnji zimi, ki je onemogočila organizacijo še nekaterih tekmovanj. Toda z rezultati smo zadovoljni, z malo več truda, organiziranimi treningi v telovadnici, naravi in nazadnje tudi na smučeh, lahko pričakujemo v naslednji sezoni še boljše rezultate.

A. Valenčič

Ali ste vedeli?

da je na svetu devet izredno majhnih držav. Čeprav majhne, vsaka od njih izstopa na določenem področju. Da si boste majhnost držav predstavljali, naj povem, da bi vse našle dovolj prostora v še vedno majhnem Leksemburgu.

Andora, 465 kvadratnih kilometrov, 14.000 prebivalcev, je miniaturna država v Pirinejih, živi neuradno od tihotapstva, uradno pa je raj za smučarje in ribiče na postrvi. Ima tudi velik tujski promet.

Barbados, 430 kvadratnih kilometrov 253.000 prebivalcev je gosto naseljen otok v Karibskem morju. Ima najnižji odstotek nepismenih (en odstotek).

Kneževina Lichtenstein s 160 kvadratnimi kilometri in 21.000 prebivalci je znana po izredno nizkih davkih in je sedež mnogih velikih podjetij z vsega sveta.

Republika Maledivi, obseg 298 kvadratnih kilometrov, 106.000 prebivalcev, sestoji iz 1087 malih otokov v Indijskem oceanu, od katerih je 877 nenaseljenih.

Malta, 316 kvadratnih kilometrov, 318.000 si je ohranila svoj jezik, ki ga nikjer drugje na svetu ne govorijo.

Republika San Marino meri 61 kvadratnih kilometrov in ima 18.000 prebivalcev. Vsi državljani so zaposleni, socialno pa zavarovani od zibelke do groba.

Otočna država na Pacifiku, Nauru, ki meri 21 kvadratnih kilometrov s 61.000 prebivalcev, ima tolikšne dohodke od izvoza fosfatov, da plača vsako leto vsakemu svojih državljanov delež državljankega dobička v vsoti 72.000 ND. To je na svetu najvišji dohodek na osebo.

Monaco, ki meri 1,5 kvadratnega kilometra ter ima 23.000 prebivalcev in je tako najmanjša država, ima v Monte Carlu najznamenitejše igralnice.

Singapur, 581 kvadratnih kilometrov, 1.988.000 prebivalcev, ima restavracijo z najbolj izbranimi eksotičnimi jedili.

ZAHVALA

Zahvaljujem se celotnemu kolektivu in vsem družbenopolitičnim organizacijam Save ter vsem sodelavcem in prijateljem za pomoč in izrečeno sožalje ob smrti mojega dragega moža Hozjan Antona.

Zalujoča žena Nevenka